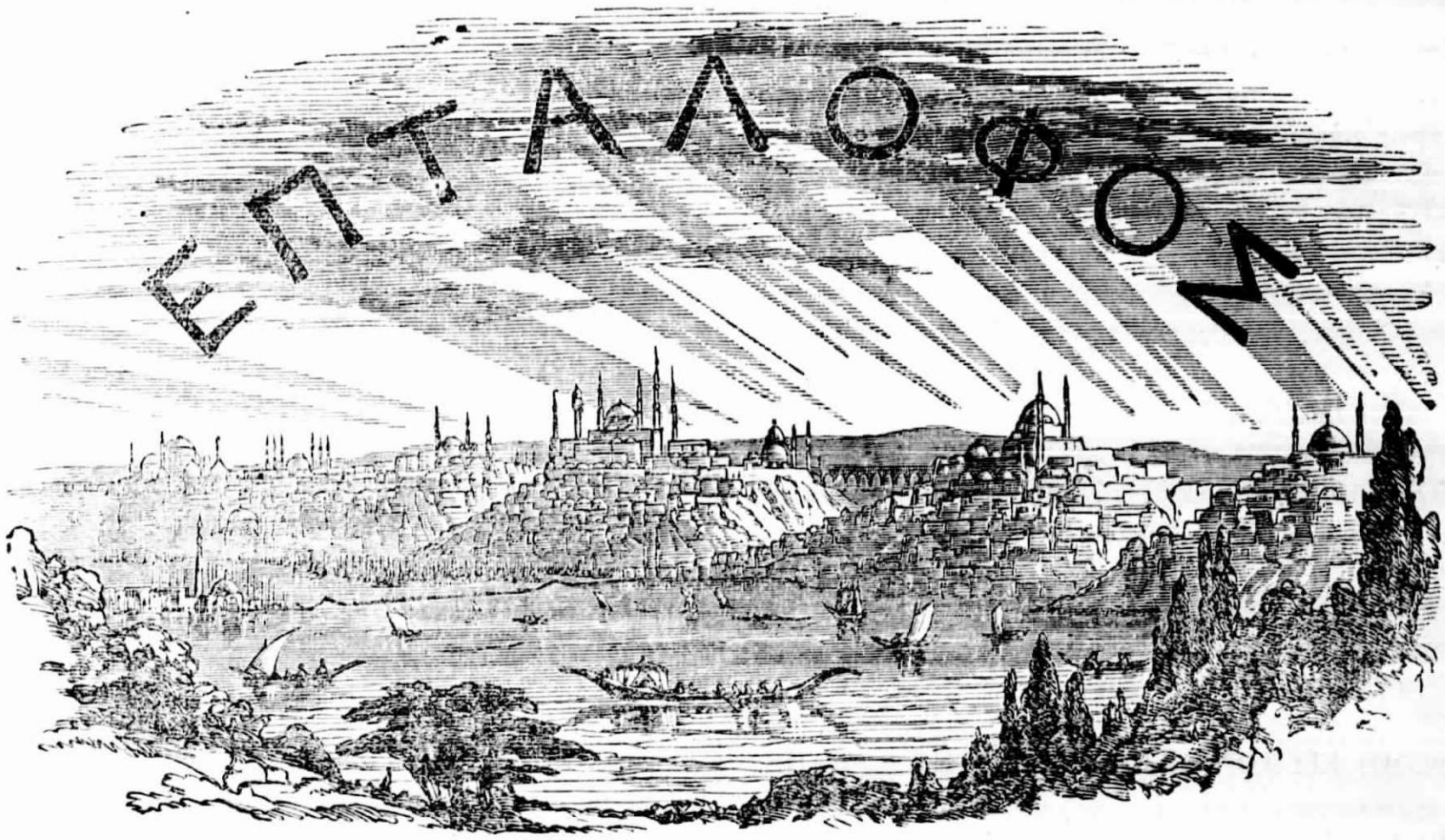

15 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1864. ΕΤΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ. ΦΥΛΛΑΔΙΟΝ 49.

ΟΡΑΤΙΟΙ ΚΑΙ ΚΟΥΡΙΑΤΙΟΙ.

Τ ΥΛΛΟΥ τοῦ Ὀστιλίου βασιλεύοντος, ἡ Ἄλβα (1) καὶ ἡ Ῥώμη, ἀπὸ πολλοῦ φιλονεικοῦσαι περὶ κυριαρχίας, ἀπεφάσισαν μετὰ πολλὰς ἀκάρπους αἱματοχυσίας νὰ ἀναθέσωσι τὴν λύσιν τῆς φιλονεικίας εἰς μονομαχίαν ἐκλεκτῶν τινων ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν, καὶ ὁποίας πόλεως οἱ ἄνδρες νικήσωσιν, ἐκείνη νὰ κυριαρχήσῃ τῆς ἄλλης.

Ἐν ἑκατέρῳ τῶν στρατοπέδων ὑπῆρχον ἀνὰ τρεῖς ἀδελφοὶ, σχεδὸν συνομίληκοι καὶ ἰσοδύναμοι· οἱ ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ στρατοπέδῳ ὠνομάζοντο Ὁράτιοι, οἱ δὲ ἐν τῷ Ἀλβανικῷ, Κουριάτιοι. Καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ ἐδέχθησαν νὰ πολεμήσωσιν ὑπὲρ τῆς πατρίδος, ἡ συμφωνία καθιερώθη διὰ θυσιῶν καὶ σπονδῶν καὶ ὅρκων, καὶ οἱ ἀδελφοὶ ἑκατέρωθεν ἐξῆλθον εἰς μονομαχίαν ἐν μέσῳ τῶν δύο πολεμίων στρατοπέδων. Οἱ δὲ στρατιῶται, Ῥωμαῖοί τε καὶ Ἀλβανοὶ, ἐξελθόντες τῶν χαρακωμάτων των ἄοπλοι, ἐθεῶντο μετ' ἴσης ἀγωνίας τὴν μάχην καὶ ἀνέμενον τὸ ἀποτέλεσμα.

Δοθέντος τοῦ σημείου, τὰ ξίφη ἀστράπτουσιν ἑκατέρωθεν, καὶ μετ' ὀλίγον τὸ αἷμα ῥέει· δύο τῶν Ῥωμαίων ἀποθνήσκουσι, τῶν δὲ Ἀλβανῶν καὶ οἱ τρεῖς πληγόνονται. Οἱ Κουριάτιοι ἐπιπίπτουσι κατὰ τοῦ Ὁρατίου, τοῦ μόνου ἀντιπάλου, ὅστις ἔμενε, καὶ συνθλίβουσιν αὐτόν· ἀλλ' οὗτος διὰ νὰ τοὺς ἀποχωρίσῃ τρέπεται εἰς φυγὴν, ἐννοῶν ὅτι ἡ καταδίωξις θὰ ἦνε ἄνισος κατὰ τὰς πληγὰς, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἕκαστος τῶν τριῶν ἀδελφῶν ἦτο καταβεβλημένος· ὅπερ καὶ τῳόντι συνέβη. Κατορθώσας οὕτω νὰ ἀποχωρίσῃ τοὺς ἀντιπάλους του, ἐπιστρέφεται αἰφνιδίως, κτυπᾷ τὸν πλησιέστερον καταδιώκοντα αὐτὸν καὶ τὸν φονεύει, ὁρμᾷ κατὰ τοῦ δευτέρου καὶ τὸν φονεύει ὁμοίως, καὶ οὕτω παρουσιάζεται ἐνώπιον τοῦ τρίτου, ἐξηντλημένου καὶ τούτου ὑπὸ τῶν πληγῶν καὶ τοῦ δρόμου.

Ἡ ἐπιτυχία δὲν ἠδύνατο νὰ ἦνε ἀμφίβολος. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξέφραζον τὴν χαράν των δι' ἐνθουσιωδῶν ἀλαλαγμῶν καὶ ἐπικροτήσεων. « Δύο αὐτῶν ἐθυσίασα, ἐφώνησεν ὁ Ὁράτιος, εἰς τὴν σκιὰν τῶν ἀδελφῶν μου. ὁ τρίτος ἀποθανέτω ὑπὲρ τῆς κυριαρχίας τῆς Ῥώμης, καὶ τοὐντεῦθεν ἡ Ἄλβα ὑποταχθήτω εἰς τὴν ἐμὴν πατρίδα! » Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπέπεσε κατὰ τοῦ τρίτου Κουριατίου καὶ τὸν ἐφόνευσεν. Ὁ Τῖτος Λίβιος ἱστορεῖ ὅτι εἰς τὸν καιρόν του ἐδείκνυον ἔτι τοὺς τάφους τῶν θυμάτων· οἱ δύο τάφοι τῶν Ῥωμαίων ἦσαν πλησιέστερον εἰς τὴν Ἄλβαν, οἱ δὲ τρεῖς τῶν Ἀλβανῶν ἦσαν πλησιέστερον εἰς τὴν Ῥώμην.

Ἐπανελθὼν εἰς Ῥώμην ὁ νικητὴς Ὁράτιος, ἤκουσεν ἐνῷ εἰσήρχετο εἰς τὴν οἰκίαν του θρήνους· οἱ θρῆνοι δὲ οὗτοι ἦσαν τῆς ἀδελφῆς του, ἥτις, μεμνηστευμένη οὖσα εἰς τὸν ἕνα τῶν Κουριατίων, ἔκλαιε τὸν θάνατόν του. Τοῦτο δὲ μαθὼν ὁ Ὁράτιος καὶ κατασχεθεὶς ὑπὸ ὀργῆς ἀκρατήτου, ἐφόνευσε καὶ αὐτὴν τὴν ἀδελφήν του. « Ὕπαγε τώρα, εἶπεν εἰς αὐτὴν, αἱμόφυρτον καὶ ἐκπνέουσαν, ὕπαγε νὰ εὕρῃς τὸν μνηστῆρά σου, ἀφοῦ ἐλησμόνησες πρὸς χάριν του καὶ τοὺς δύο ἀποθανόντας ἀδελφούς σου, καὶ ἐμὲ τὸν ἐπιζήσαντα καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν πατρίδα σου! Εἴθε οὕτω νὰ ἀποθνήσκῃ πᾶσα Ῥωμαία γυνὴ, ἥτις ἤθελε κλαύσει πολέμιον ἄνθρωπον! »

Ὅσον καὶ ἂν ἦτο δημοτικὸς ὁ Ὁράτιος διὰ τὸ κατόρθωμά του, ἡ πρᾶξις του ὅμως αὕτη δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ

(1) Πόλις ἀρχαιοτάτη ἐν Λατίῳ τῆς Ἰταλίας, κτισθεῖσα ὑπὸ Ἀσκανίου, υἱοῦ τοῦ Αἰνείου, καὶ θεωρουμένη ὡς μητρόπολις τῆς Ῥώμης· οὐδὲν ἧττον ὅμως ἡ θυγάτηρ ἐπολέμησεν ἀπηνῶς τὴν μητέρα, ἕως οὗ κατηδαφίσθη ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Τύλλου Ὀστιλίου.

μείνῃ ἀτιμώρητος. Ὁ βασιλεὺς διώρισε δέκα ἄνδρας ὅπως δικάσωσι τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τοὺς νόμους, καὶ ὁ ἀδελφοκτόνος ἥρως κατεδικάσθη εἰς θάνατον. Ὁ δήμιος προέβη νὰ τῷ δέσῃ τὰς χεῖρας καὶ τὸν ἀπαγάγῃ εἰς θάνατον, ἀλλ' ὁ Ὁράτιος ἔκαμεν ἔφεσιν εἰς τὸν λαὸν, καὶ μόλις διέφυγε διὰ συγκινητικῆς ὁμιλίας τοῦ πατρός του καὶ διὰ πληρωμῆς προστίμου, ἀφοῦ διῆλθεν ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ ὑπὸ δοκὸν, στηθεῖσαν εἰς τὴν ὁδὸν εἰς σύμβολον ἀγχόνης.

Τὰς λεπτομερείας τοῦ συγκινητικοῦ τούτου ἐπεισοδίου τῆς Ῥωμαϊκῆς ἱστορίας, ὅπερ ἔδωκεν ὕλην τῷ τραγικῷ τῆς Γαλλίας Κορνηλλίῳ πρὸς σύνταξιν ὡραίου δράματος, ἐκθέτει λεπτομερῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως ὁ ἱστορικὸς Τῖτος Λίβιος.

ΕΚΔΡΟΜΗ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ.

Περὶ τὴν πέμπτην πρωϊνὴν ὥραν ὁ σουβαρῆς μας Ἀχμὲτ-ἀγὰς εὑρίσκετο μετὰ τῶν ἵππων πρὸ τῆς θύρας τοῦ οἴκου, ἐν ᾧ διενυκτερεύσαμεν. Ὁ ὑπασπιστὴς καὶ ταὐτοχρόνως ὁδηγοῦ χρέη ἐκπληρῶν καλὸς καὶ ἀγαθὸς Ὀθωμανὸς οὗτος, ἦτο ἐπίσης ἐπιφορτισμένος ὅπως ἐπιτηρῇ τὰς τροφὰς ἡμῶν καὶ τῶν ἵππων μας. Ἐγνώριζεν ὅλα τὰ μονοπάτια τῆς νήσου, ἦτο πλήρης πιστολίων καὶ γιαταγανίων, μέγας δὲ μάρσιππος, πλήρης προμηθειῶν, ἦτο στερεῶς προσδεδεμένος εἰς τὸ ἐφίππιόν του· αἱ ἐρυθραὶ περικνημίδες του, κομβωμέναι μέχρι τῶν γονάτων, τὸ φόρεμά του, παρυφασμένον καθ' ὅλας τὰς ῥαφὰς, ἡ ὑπερήφανος καὶ ἀρειμάνιος φυσιογνωμία του, ἡ εὐστροφία τῶν μελῶν τοῦ σώματός του, τὰ πάντα παρ' αὐτῷ ἀπέπνεον καὶ ἐνέπνεον ἐμπιστοσύνην.

Ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου, ἡ μικράμας συνοδία ἐξῆλθε τῶν τειχῶν τῆς Κανδίας καὶ διήρχετο καλπάζουσα τὰς μικρὰς στενωπούς, αἵτινες περιστρέφονται ἑλικοειδῶς ἐν μέσῳ τῶν σίτων. Οἱ συνοδεύοντες τὸ μικρόν μας κερβάνιον κύνες ἐσκίρτων εἰς τὰς πεδιάδας καὶ ἐκυνήγουν τοὺς κορυδαλοὺς, οἵτινες, ἐκδιωκόμενοι ἐκ τῶν ἐνδιαιτημάτων των, ἄφινον κρώζοντες τὸν καταπράσινον καὶ ὑπὸ σπαθοχόρτων καὶ μηκώνων πεποικιλμένον τάπητα τῆς χλόης, διὰ νὰ περιπετάξωσι στιγμάς τινας ὑπεράνω τῶν κεφαλῶν ἡμῶν, καὶ νὰ παραδοθῶσιν ὀλίγον ἀπωτέρω εἰς τὴν ἐρωτικήν των ῥαστώνην τῆς ἀνοίξεως.

Μετὰ τρίωρον ἐσπευσμένην ὁδοιπορίαν φθάσαντες εἰς Δαφνὶ, εὕρομεν εἰς τὸ ἐκεῖ χάνιον τόσην πλουσιοπάροχον ἀφθονίαν τροφῶν, ὥστε δὲν ἐλάβομεν ἀνάγκην νὰ λαφυραγωγήσωμεν τὸν μάρσιππον τοῦ Ἀχμὲτ-ἀγᾶ. Πρᾶγμα μοναδικὸν εἰς τὰ χρονικὰ τῆς μεταγενεστέρας Κρήτης! διότι πανταχοῦ ἀλλοῦ πρέπει νὰ λογισθῇ τις εὐτύχημα ἂν δυνηθῇ νὰ εὕρῃ εἰς τὰ χάνια ὀλίγον δίπυρον, σκληρότερον τῶν λίθων, ὀλίγον ὕδωρ καὶ καφφέν· ἀλλ' εἰς τὸ χάνιον τοῦ Δαφνίου προσεφέρθη ἡμῖν νωπὸς ἄρτος, ὠὰ, κινάραι, ὄρνις ψητὴ μετὰ ἐμβάμματος, ὅλη δὲ αὕτη ἡ ἀμβροσία ἐποτίσθη μὲ οἶνον ἔχοντα τὸ χρῶμα φλούδας κρομμύου, τὸ νέκταρ τοῦτο τὸ ἐξαίσιου ὀσμῆς.

Ἀφήσαντες τὸ Δαφνὶ, ἐγκατελίπομεν τὴν ὁδὸν τῆς Μεσάρας διὰ νὰ εἰσδύσωμεν εἰς γοητευτικήν τινα κοιλάδα πρὸς δυσμὰς, καὶ εἰς τὸ βάθος μικροῦ τινος λακκώματος χλοάζοντος, καὶ ἐπιστρεφομένου ὑπὸ τοῦ Βενετικοῦ χωρίου τοῦ Βενεράτου, ἀνεκαλύψαμεν μετὰ πορείαν ἡμισείας ὥρας τὸ μοναστήριον Παλιάνι, τὸ μόνον γυναικεῖον μοναστήριον ὅπερ ὑπάρχει καθ' ἅπασαν τὴν νῆσον. Αἱ μοναχαὶ, ἔχουσαι ἐπὶ κεφαλῆς τὴν ἡγουμένισσάν των ἢ Παρθενίαν, μᾶς ἔκαμον καλὴν ὑποδεξίωσιν πλὴν σύντομον. Ἡ ἱστορία τοῦ μοναστηρίου τούτου εἶνε ἁπλῆ καὶ ἀφελεστάτη ὡς Γερμανικὸν εἰδύλλιον. Ἡμέραν τινὰ χωρικοὶ, ἐνῷ ἐκαλλιέργουν τὴν γῆν, εὗρον ὑπὸ μίαν μύρτον εἰκόνα τῆς Παρθένου, θαυμασίως διατηρουμένην ἀπὸ τοσούτων αἰώνων. Μοναστήριον ἐκτίσθη πάραυτα πλησίον τῆς μύρτου ταύτης· τὸ μοναστήριον τοῦτο εἶνε τὸ Παλιάνι, ὅπερ μετ' ὀλίγον κατῳκήθη ὑπὸ 70 γυναικῶν. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ μοναστηρίου τούτου ἀπέκτησε πολλὰ πλούτη, ἀλλὰ κατὰ τὸν πόλεμον τοῦ 1825 καὶ 1828 ἐλαφυραγωγήθη καὶ ἐπυρπολήθη, αἱ δὲ 560 ὀκάδες καθαροῦ ἀργύρου, ὅνπερ περιέκλειεν, ἀπέβησαν λάφυρα τῶν Τούρκων. Τῷ 1852 αἱ συνεισφοραὶ τῶν εὐλαβῶν ἐπέτρεψαν εἰς τὰς ἐπιζησάσας μοναχὰς νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐκ νέου τὴν Ἐκκλησίαν των, καὶ νὰ συναθροισθῶσιν αὖθις περὶ τὴν Παναγίαν των. Σήμερον ὁ ἀριθμός των ὑπερβαίνει τὰς 30, καὶ ἔχουσιν ὡραῖόν τι, ἰδιόκτητον περιβόλιον εἰς ὃ φύονται φύρδην μίγδην δένδρα ἐλαιῶν, καρυῶν, ἀμυγδαλεῶν, κερασεῶν καὶ συκαμινεῶν· ἀνατρέφουσιν ἐπίσης μετ' ἐπιτυχίας μεταξοσκώληκας, καὶ προσεύχονται ἐν εἰρήνῃ εἰς τοὺς πόδας τῆς ἑκατονταγενοῦς μύρτου των, ἥτις καλύπτει διὰ τῶν γιγαντείων κλάδων της διαυγεστάτην τινὰ καὶ ἀέναον πηγὴν ἐξαισίου δροσερότητος. Αἱ ἱέρειαι αὗται εἰσὶν ἐνδεδυμέναι κυανόχρουν ἐνδυμασίαν, καὶ κατοικοῦσιν εἰς μικρὰ κελλία πέριξ τῆς Ἐκκλησίας· ὑπόκεινται δὲ εἰς τὸν μητροπολιτικὸν θρόνον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Κρήτης.

Ἀπὸ τὸ Παλιάνι μέχρι τῆς Ἁγίας Βαρβάρας αἱ τοποθεσίαι εἰσὶν ἐξαίσιαι, καὶ διέρχεταί τις διὰ μέσου βαθείας φάραγγος, ὅπου φύονται, ἐν μέσῳ φαιοχρόων βράχων, ὡραῖαι δρῦς καὶ φηγοὶ μεγαλοπρεπέσταται. Διαβαίνει τις ἀκολούθως τελευταίαν τινὰ ἄλυσιν ὀρέων, ἐκ τῆς κορυφῆς τῶν ὁποίων διακρίνει τὴν πλουσίαν καὶ κατάφυτον πεδιάδα τῆς Μεσάρας, τὴν σιταποθήκην ταύτην τῆς Κρήτης, προφυλαττομένην ἀπὸ τῶν νοτίων ἀνέμων ὑπὸ σειρᾶς λόφων, ὧν αἱ ὀδοντωταὶ ἐντομαὶ ἀφίνουσι νὰ διορᾶται τῇδε κἀκεῖσε ἡ θάλασσα. Ἐκεῖ μαγικόν τι θέαμα ἐξετυλίχθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν· πρὸς δυσμὰς ὁ ἥλιος ἐκρύπτετο ὄπισθεν τῆς κορυφῆς τῆς Ἴδης, χρωματίζων διὰ πρισματικῆς ἀνταναχλάσεως τὰς ὀξυτενεῖς αὐτῆς ἀκρωρείας, τὰς κεκαλυμμένας ὑπὸ χιόνων. Ἐνώπιόν μας, εἰς τὸ βάθος πάντοτε καὶ μακρὰν, ἐσπινθηροβόλει ἡ θάλασσα· ὑπὸ τοὺς πόδας δὲ ἡμῶν ἐξετείνετο ὁ πλουσιώτερος τῶν μανδυῶν, δι' ὅσων ἡ ἄνοιξις εἶνε δυνατὸν νὰ καλύψῃ τὴν γῆν. Οἱ πράσινοι καὶ κυματίζοντες στάχυες τοῦ σίτου, ἡ κιτρινωπὴ κριθὴ, τὸ κυανόχροα ἄνθη ἔχον λινάριον, μακραὶ σειραὶ ἐλαιῶν, δάση πορτοκαλλεῶν, κιτρεῶν, μύρτων, δαφνῶν, ῥοιῶν καὶ συκομορεῶν, πέριξ δὲ ἡμῶν λευκὰ χωρία ἐκ μαρμάρου, κατασκευασθέντα ἀπὸ τὰ λείψανα τῶν παλατίων καὶ τῶν ναῶν τῆς Γορτύνης, μὲ πυκνὰ συστήματα καρυῶν, δρυῶν καὶ καστανεῶν ἰδοὺ τὸ πρὸ ἡμῶν ἀναπτυχθὲν πανόραμα.

Ἐπανελάβομεν μετὰ βραχεῖαν ἀνάπαυσιν τὴν ὁδοιπορίαν μας, καὶ μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν μητρόπολιν, ὅπου ἐφιλοξενήθημεν τὸ ἑσπέρας εἰς τὸν οἶκον τοῦ Μουδίρη τῆς Μεσάρας, πρὸς ὃν ἐπέδομεν συστατικὰ τοῦ Βελῆ Πασσᾶ. Μόλις ἀπεσύρθημεν εἰς τοὺς κοιτῶνάς μας μετὰ εὐχάριστον δεῖπνον, προσφερθὲν ἐν ὑπαίθρῳ καὶ ὑπὸ τὰς κιτρέας, καὶ ὁ καλὸς Μουδίρης ἔσπευσε νὰ δώσῃ τὰς διὰ τὴν ἐπαύριον διαταγάς. Οὕτω λοιπὸν, ἅμα ἐξυπνίσαντες, εὕρομεν τοὺς ἵππους μας σελλωμένους, τὸν καφφὲν ἕτοιμον καὶ ἀρκετὰ εὐάριθμον συνοδίαν χωρικῶν, ἐφωδιασμένων μὲ πᾶν ὅ,τι ἦν ἀναγκαῖον πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ λαβυρίνθου, τουτέστι λαμπάδας καὶ προμηθείας ζωοτροφιῶν.

Συμμορφωθεὶς μὲ τὰς περιγραφὰς τοῦ Τουρνεφορτίου καὶ τοῦ Σαβαρὺ, προέλαβον νὰ ἐφοδιασθῶ ἐρχόμενος εἰς Κρήτην μὲ μίαν πυξίδα καὶ μὲ μεγάλην ποσότητα θώμιγγος (σπάγγου)· πλὴν ἡ προμήθεια αὕτη ἀπέβη ἀνωφελὴς, διότι εἴχομεν μεθ' ἡμῶν ἄνθρωπον γνωρίζοντα νὰ μετρᾷ ὅλους τοὺς διαδρόμους τοῦ λαβυρίνθου ἐπὶ τῶν πέντε δακτύλων του· οὗτος δὲ ἦτο ὁ καλὸς γέρων Καπετὰν Ἠλίας, ὅστις ἔζησε τρία ὁλόκληρα ἔτη (1826—1828) ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου, καὶ δι' ὃν αἱ μυστηριώδεις αὐτοῦ περιελείξεις οὐδὲν ἔκρυπτον μυστικόν. Ὁδηγούμενοι ὑπὸ τοῦ ἀπομάχου τούτου τῶν κικερόνων, ἐβαδίσαμεν περὶ τὴν ἡμίσειαν ὥραν ἀνατολικῶς τῆς Μητροπόλεως, εἶτα ἀνερῥιχήθημεν τὰς ἀποτόμους κλιτύας ξηροῦ τινος ὄρους, ἀντικρύζοντος τὸν βορρᾶν. Ἐν διαστήματι δέκα λεπτῶν ἀνόδου ἀρκετὰ ἐπιμόχθου, ἀνεκαλύψαμεν τὸν λαβύρινθον· ἐνῷ δὲ οἱ μικροὶ χωρικοὶ, περιέφερον τοὺς ἱδρῶτι περιῤῥεομένους ἵππους ἡμῶν, ἠνάψαμεν τὰς δᾷδας, καὶ, ῥίψαντες τελευταῖον βλέμμα εἰς τὴν λάμψιν τοῦ οὐρανοῦ, ἐβυθίσθημεν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ σκότους.

. . . . . .

Ἡ εἴσοδος τοῦ λαβυρίνθου εἶνε φυσικὴ, καὶ δι' αὐτῆς εἰσέρχεται καὶ ἵππος, ἐπὶ δὲ τοῦ ἀνωφλίου ὑπάρχουσιν ἴχνη ἀρχαίας ἐπιγραφῆς, ἐξιτήλου ὑπὸ τῶν αἰώνων γενομένης. Ἅμα εἰσελθόντις, ἀπαντᾷ ἀριστερόθεν μικρὸν θάλαμον πελεκητὸν, καὶ δεξιόθεν σπήλαιον ἐπίσης πελεκητὸν, ἔχον 110 βημάτων περιφέρειαν· διὰ νὰ εἰσέλθῃ ὅμως εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ λαβυρίνθου κλίνει μετὰ τὴν πρώτην εἴσοδον λοξῶς δεξιὰ, καὶ, προχωρῶν ὀλίγον κατηφορικῶς μὲ τὸ φῶς τῆς εἰσόδου ἕως 75 βήματα, ἀπαντᾷ ἑτέραν δίοδον ἐπίσης κατωφερῆ, ὅπου διαδέχεται τὸ ἀμυδρὸν φῶς τῆς εἰσόδου σκότος ψηλαφητόν. Ἡ δίοδος αὕτη ἔχει 120 βημάτων μῆκος, 8 πλάτος καὶ 10 ὕψος, καὶ περατοῦται εἰς τὴν ἀρχὴν τετραγώνου εἰσόδου, ἐχούσης 30 βημάτων μῆκος, 2 πλάτος καὶ 2 ὕψος.

Εἰς ἀπόστασίν τινα ἀπὸ τῆς εἰσόδου ὁ δίαυλος εἶνε τόσον χαμηλὸς, ὥστε πρέπει νὰ περιπατῇ τις τετραποδίζων ἐν διαστήματι πέντε λεπτῶν. Τυφλοῦται ἡ ὅρασις ἀπὸ τὸν καπνὸν τῶν λαμπάδων, καὶ ἡ χεὶρ ἐγγίζει μὲ δυσαρέσκειαν ἐπὶ ἐδάφους, ὅπερ ἀπέβη λασπῶδες, γλίσχρον καὶ δυσῶδες ὑπὸ τῆς κόπρου τῶν νυκτερίδων· πλὴν, μετὰ τὴν ἐπίπονον ταύτην δίοδον, ἀναπνέει τις ἐλευθέρως καὶ περιπατεῖ ἐν εὐρυχωρίᾳ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ λαβυρίνθου. Ὁ Καπετὰν Ἠλίας ὡδήγησεν ἡμᾶς εἰς εἶδός τι σπηλαίου, καλουμένου ὁ Κουμπές· οἱ τοῖχοι τοῦ φυσικοῦ τούτου ὁλοστρογγύλου κοιλώματος εἰσὶ κεκαλυμμένοι ἀπὸ ἐπιγραφάς· ἡ ἀρχαιοτέρα τῶν ὅσων ἀνέγνωμεν ἀνάγεται μέχρι τῶν 1400. Μετὰ τὴν δίοδον τοῦ στενώματος τούτου, τὸ ὁποῖον διὰ νὰ διέλθῃ τις πρέπει νὰ κύπτῃ, ὡς εἴρηται, ἕως νὰ ἐγγίζωσι τὰ δάκτυλα τῶν χειρῶν του εἰς τὸ ἔδαφος, ἀπαντᾶται ἑτέρα τις δίοδος, ἔχουσα 12 βημάτων πλάτος, 12 ὕψος καὶ 1000 μῆκος, καὶ ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἄλλας διόδων· εἰς τὸ τέλος δὲ αὐτῆς ὑπάρχει σπήλαιον ἔχον 4 ὀργυιῶν περιφέρειαν καὶ 2 ὕψος, ἀπὸ δὲ τὴν ὀροφὴν αὐτοῦ σταλάζει ὕδωρ ψυχρότατον (15—20 ὀκάδες τὸ ἡμερονύκτιον), τὸ ὁποῖον καὶ βυθίζεται εἰς ἓν πρὸς δεξιὰ μικρὸν χάσμα. Ἐπισρέφων τις ἐκ τοῦ σπηλαίου τούτου, ἀπαντᾷ δεξιόθεν ἑτέραν ὁμοίαν δίοδον, καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς, πάλιν δεξιόθεν, ἄλλην συντομωτέραν ἕως 380 βημάτων, καὶ τετάρτην ἐπίσης δεξιόθεν, καὶ τελευταῖον καὶ πέμπτην 500 βημάτων, εἰς τῆς ὁποίας τὸ τέλος εἶνε μία αἴθουσα τετράγωνος, Τράπεζα λεγομένη, ἔχουσα 50 βημάτων περιφέρειαν, ὅπου καὶ ἐκάμαμεν τὸν δεύτερον σταθμόν μας. Ὅλαι αἱ ῥηθεῖσαι δίοδοι ἔχουσιν ἑκατέρωθεν εἰσόδους ἄλλων συντομωτέρων μὲν ἀλλ' ἐπιφόβων διὰ τὴν περιπλοκήν των θαλάμων. Εἰς πολλὰ μέρη ἀπαντᾷ τις τῶν περιηγητῶν τὰς ἐπιγραφὰς, καμωμένας ἄλλας εἰς τὴν ὀροφὴν μὲ τὸν καπνὸν τοῦ κηρίου, καὶ ἄλλας σκαλιστὰς εἰς τὰ πλάγια· ἀλλ' αἱ περιεργότεραι εἰσὶν αἱ εἰς τὰ δεξιὰ πλάγια τῆς πρώτης μετὰ τὴν στενὴν εἴσοδον διόδου, ὅπου τὰ σκαλισμένα στοιχεῖα γίνονται μετ' ὀλίγον καιρὸν κατάλευκα ἀπὸ σκληρόν τι καὶ λευκὸν δάκρυ, διὰ τοῦ ὁποίου τὰ στοιχεῖα παριστάνονται ὡς ἂν ἦσαν καμωμένα ἀπὸ μαργαριτάρια. Εἰς ὅλων δὲ σχεδὸν τῶν διόδων τὰ πλάγια ὑπάρχουν ξηρότοιχοι (ἀπὸ τὰ πελεκήματα τοῦ λαβυρίνθου), τοὺς ὁποίους, ὡς συμπεραίνεται, κατεσκεύασαν διὰ νὰ εὐκολύνεται ἡ δίοδος τῶν χειραμαξῶν, τῶν ὁποίων τὰ ἴχνη τῶν τροχῶν φαίνονται εἰσέτι εἰς πολλὰ μέρη ὡς μικροὶ αὔλακες.

Εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ λαβυρίνθου ὑπάρχουσιν ἀναρίθμητοι νυκτερίδες, αἱ ὁποῖαι, κολλημέναι εἰς τὰς ὀροφὰς, κρέμανται ἡ μία ἀπὸ τῆς ἄλλης ἐν εἴδει πυραμίδος ἀντιστρόφου, ἐνῷ κάτωθεν ὑψουμένη ἡ κόπρος των ὡς ἄλλη πυραμὶς, ἑνοῦται σχεδὸν εἴς τινα μέρη κατακορύφως μὲ τὴν ἀντίστροφον τῶν νυκτερίδων. Τὰ πένθιμα ταῦτα πτηνὰ, ὡς εἶνε γνωστὸν, ὅλην τὴν ἡμέραν ἠρεμοῦσιν· ἀλλ' ἂν κανεὶς τὰ ἐγγίσῃ, ἢ μὲ τὸ φῶς καύσῃ κἀνὲν ἐξ αὐτῶν, τότε ὁρμοῦν κατὰ τῶν ἀνθρώπων, συρίζουν, κτυποῦν μὲ τὰς πτέρυγάς των ἀνθρώπους καὶ φῶτα, καὶ προξενοῦν ἀρκετὴν φρίκην εἰς τοὺς δειλοὺς· ἡσυχάζουσιν ὅμως ἀμέσως εἰς τὰς θέσεις των ἅμα σβεσθῶσι τὰ φῶτα, καὶ καθίσωσιν οἱ ἄνθρωποι σιωπῶντες ἐπὶ ὀλίγας στιγμάς.

Ἡ πέτρα τοῦ λαβυρίνθου εἶνε πορώδης, ἑπομένως πελεκᾶται εὐκόλως· ὅτι δὲ αἱ πέτραι τοῦ λαβυρίνθου ἐχρησίμευσαν κατὰ μέγα μέρος εἰς τὰ κτίρια τῆς μεγαλοπόλεως Γορτύνης, ἀμφιβολία δὲν ὑπάρχει, πρῶτον ὅτι ἔξωθεν τοῦ λαβυρίνθου δὲν φαίνονται αἱ ἐξαχθεῖσαι πέτραι, καὶ δεύτερον, διότι πολλαὶ πέτραι τῶν ἐρειπίων τῆς Γορτύνης εἰσὶ τῆς αὐτῆς φύσεως (ἂν καὶ σκληρυνθεῖσαι ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας,) μ' ἐκείνας τῶν ἐντὸς τοῦ λαβυρίνθου ξηροτοίχων.

Ὁ λαβύρινθος εἰς πολλὰ μέρη εἶνε βεβλαμμένος καὶ κρημνισμένος ἀπὸ τοὺς σεισμοὺς, οἵτινες συχνὰ ταράττουσι τὴν Κρήτην. Τὸ πολύπλοκον καὶ κινδυνῶδες τοῦτο

πολυδρόμιον, τὸ ὁποῖον εἶνε ὅλον πελεκημένον καὶ σχεδὸν μονοκόμματον, διὰ νὰ τὸ περιέλθῃ τις ὅλον μὲ βῆμα σύνηθες, μόλις ἀρκοῦν τέσσαρες ὧραι· τὸ περίεργον δὲ εἶνε ὅτι καὶ εἰς τὰ ἐνδότερα αὐτοῦ ἀναπνέει τις τόσον ἐλευθέρως ὡς νὰ μὴ εὑρίσκετο τόσον βαθέως ὑπὸ τὴν γῆν· αἱ δὲ γωνίαι τῶν διόδων του εἰσὶν ὀξύταται, ὥστε νομίζει τις ὅτι σήμερον ἐπελεκήθησαν.

Ποῖος ὁ σκοπὸς τοῦ πολυπλόκου καὶ τεραστίου τούτου ὑπογείου καὶ πρὸς τί ἐχρησίμευεν ἀγνοεῖται. Τινὲς λέγουσιν ὅτι ἦτο τὸ λατομεῖον τῆς Γορτύνης καὶ τῆς Κνωσσοῦ, ἐνῷ ἡ μὲν Κνωσσὸς ἀπέχει αὐτοῦ ἐννέα ὥρας, ἡ δὲ Γορτύνη ἔχει πλησιέστερον τοῦ λαβυρίνθου ὄρη πετρώδη· ἄλλοι, ὅτι κατεσκευάσθη ἐπίτηδες διὰ νὰ πλανᾷ τοὺς ἀνθρώπους· ὁποία τῳόντι ἰδέα! ἄλλοι, ὅτι ἦτο νεκροταφεῖον, ἐνῷ κἀνὲν σημεῖον νεκροταφείου δὲν δεικνύει, καὶ ἄλλοι ἄλλως. Ὅστις ὅμως περιέλθῃ τὴν Κρήτην, καὶ ἴδῃ ὅτι ἡ νῆσος αὕτη γέμει ἀπὸ φυσικὰ ἄντρα καὶ ἐκτεταμένα σπήλαια, ὑποθέτει μετ' ἀρκετῆς πιθανότητος ὅτι ὁ λαβύρινθος ἦτο κατ' ἀρχὰς σπήλαιον φυσικὸν, καὶ ὅτι οἱ μεγαλοπράγμονες τοῦ καιροῦ ἐκείνου ἄνδρες τὸ ἐπελέκησαν καὶ τὸ ἐδιόρθωσαν τοιουτοτρόπως, ὥστε νὰ νομίζηται ὡς ἀπ' ἀρχῆς ὑπάρξαν χειροποιητόν. Τοῦτο δὲ καταντᾷ τόσον πιθανώτερον, καθ' ὅσον παρατηρεῖται πρῶτον ὅτι ἡ εἴσοδός του εἶνε φυσικὴ, δεύτερον ὅτι εἰς πολλὰ μέρη ἡ ὀροφή του εἶνε ἀλλοῦ ὑψηλοτέρα καὶ ἀλλοῦ χαμηλοτέρα, τρίτον ὅτι οἱ δρόμοι του ἀλλοῦ εἶνε στενοὶ, ἀλλοῦ πλατεῖς, ἀλλοῦ σύντομοι καὶ ἀλλοῦ ἐκτεταμένοι, καὶ τέταρτον ὅτι, ἂν ἦτο ἀπ' ἀρχῆς λατομεῖον, πρὸς τί τὸ μέγα ἐμπόδιον τῆς στενοτάτης διόδου, ὅθεν μετὰ δυσκολίας εἰς ἄνθρωπος κύπτων μέχρις ἐδάφους δύναται νὰ εἰσέλθῃ; (1)

« Ὅταν κατὰ τὸ 1842 εἰσῆλθον ἔκτην φορὰν εἰς τὸν λαβύρινθον συνοδευόμενος ὑπὸ μόνου τοῦ ὑπηρέτου μου, διηγεῖται Εὐρωπαῖός τις περιηγητὴς, παρατηρήσας μίαν ὀπὴν ἢ νέαν εἴσοδον ἀμέσως ἀντικρὺ τῆς κυρίας εἰσόδου, εἰσῆλθον δι' αὐτῆς καὶ μετέβην καὶ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ εἰς τὴν Τράπεζαν καὶ εἰς ὅλα τὰ συνήθη μέρη του. Ἐν τούτοις ἀπεπλανήθην, καὶ περιεφερόμην ἕνδεκα ὥρας κατὰ συνέχειαν, ἐπανερχόμενος δεκάκις εἰς τὰ ἴδια· ἀπηυδημένος, τέλος ἀπεφάσισα νὰ περιμένω τῆς περιεργείας μου τὰ ἐπίχειρα, καὶ τότε ἀληθῶς ἐχρειαζόμην τὸν Ἀριάδνειον μίτον, ὅτε αἴφνης, ἐστοχάσθην μέσον διὰ τοῦ ὁποίου καὶ ἐσώθην. Εἶχον μετ' ἐμαυτοῦ πολλὰ κηρία, τὰ ὁποῖα, ἅμα ἐνόησα ὅτι ἀπεπλανήθην, ἔκαια μὲ τὴν μεγίστην οἰκονομίαν· αὐτὰ λοιπὸν διέταξα τὸν ὑπηρέτην μου νὰ κόψῃ εἰς μικρὰ τεμάχια, καὶ λαμβάνων ἄφινα ἀνὰ ἓν ἀναμμένον εἰς κάθε γωνίαν ὅθεν διηρχόμην· οὕτω δὲ ἠδυνήθην νὰ φθάσω εἰς τὴν στενὴν δίοδον, ὅθεν εὐκόλως πλέον φθάνει τις εἰς τὴν ἔξοδον. Ἄνευ τοῦ μέσου τούτου, ὅπερ ἡ ἀνάγκη καὶ ἡ δεινότης τῆς θέσεώς μου μοὶ ἐνέπνευσε, δὲν ἠξεύρω τί ἤθελον ἀπογίνει εἰς τὸ πολυδαίδαλον ἐκεῖνο καὶ λαβυρινθῶδες ὑπόγειον. »

Κατὰ τοὺς ἀρχαίους, ὑπῆρχον εἰς Κρήτην δύο λαβύρινθοι: ὁ τῆς Κνωσσοῦ, κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ Δαιδάλου κατὰ τὸ σχέδιον τοῦ ἐν Αἰγύπτῳ λαβυρίνθου, ὅστις εἶχε σχῆμα κοχλίου καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Μίνως μετεχειρίζετο ἀντὶ φυλακῆς· Θεόδωρος ὁ Σικελιώτης καὶ ὁ Πλίνιος βεβαιοῦσιν ὅτι οὔτε ἴχνος τοῦ λαβυρίνθου τούτου ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχήν των· ὁ δὲ ἕτερος, ὁ τῆς Γορτύνης, κατεσκευάσθη ἐν μέρει ὑπὸ τοῦ Μινωταύρου, ὅστις, κατὰ τὸν Κεδρηνὸν, κατέφυγεν εἰς τὰ ὑπόγεια ταῦτα ὅτε ὁ Θησεὺς ἀπέβη εἰς τὴν Κρήτην διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα τοῦ αἱματηροῦ φόρου, ὃν ἐτέλει αὕτη εἰς τοὺς θηριώδεις υἱοὺς τῆς Πασιφάης. Ὁ Μινώταυρος, θέλων νὰ διαφύγῃ τὰς καταδιώξεις τοῦ Θησέως καὶ τῶν προκρίτων τῆς Γορτύνης, ἀπαυδησάντων ἐκ τῆς τυραννίας του, ἔσκαψε τοὺς πολυαρίθμους τούτους ὑπογείους διαδρόμους, καὶ συνεπλήρωσεν οὕτω τὸ ἔργον τῆς φύσεως εἰς τὰ μυστηριώδη ταῦτα ὑπόγεια.

Ὁ Καπετὰν Ἠλίας ὀλίγον ἐνδιεφέρετο νὰ μάθῃ ἂν ὁ Μινώταυρος ἢ ἄλλος τις παλαιγενὴς ἥρως εἶχε κατασκευάσει καὶ κατοικήσει τὸν λαβύρινθον. Αἱ κυριώτεραι ἀναμνήσεις, αἱ ἀπασχολοῦσαι αὐτὸν, ἦσαν αἱ τῆς ἐν τῷ λαβυρίνθῳ ἰδίας διαμονῆς του, καὶ οὐχὶ ἄνευ συγκινήσεως ἐπεδείκνυεν ἡμῖν τὰ ἴχνη, ἅτινα ἀφῆκαν τῇδε κἀκεῖσαι αἱ τεσσαράκοντα Ἑλληνικαὶ οἰκογένειαι, αἵτινες κατέφυγον καὶ ἔζησαν τρία ἔτη ὑπὸ τὴν παράδοξον ταύτην στέγην· «Ἰδοὺ, μᾶς ἔλεγε δεικνύων ἡμῖν πέτρας μελανωθείσας ὑπὸ τοῦ πυρὸς, ἰδοὺ ποῦ ἐψήνομεν τὸν ἄρτον μας, ἐνῷ εἰς τὸ ἀπέναντι τοῦτο μέρος αἱ γυναῖκές μας ὕφαινον τὰ ὑφάσματά των, ἀρυόμεναι ὕδωρ ἐκ τῆς μικρᾶς πηγῆς, ἣν εὕρομεν εἰς τὸν Κουμπέ· οἱ δὲ ἄνδρες ἡμεῖς, ἀπατῶντες ἐνίοτε τὴν ἐπαγρύπνησιν τῶν ἐχθρῶν, κατεβαίνομεν εἰς τὴν πεδιάδα, οἱ Τοῦρκοι εἶχον λάβει τὰ πρόβατα καὶ τοὺς βόας μας, πλὴν ἀφῆκαν ἐλευθέρους τοὺς χοίρους μας, ὥστε ἐπανηρχόμεθα πάντοτε φορτωμένοι μὲ χοιρίδια. Μίαν τῶν ἡμερῶν, γυναικός τινος ἐπανερχομένης ἐκ τοῦ Κουμπὲ, ἐσβέσθη ἡ λυχνία ὑπὸ τῶν νυκτερίδων· πλήρης τρόμου ἐξέλαβε δίοδόν τινα ἀντ' ἄλλης, καὶ περιεπλανήθη εἰς ὅλως ἀντίθετον διεύθυνσιν τῆς ὑπὸ τῶν συντρόφων της κατεχομένης. Οἱ ἄνδρες ἐλείπομεν ὅλοι· ἅμα δὲ ἐπανελθόντες, ἐσπεύσαμεν πρὸς ἀναζήτησιν αὐτῆς, πλὴν, μόλις κατωρθώσαμεν νὰ τὴν εὕρωμεν ἐν διαστήματι τριῶν ἡμερῶν, καίτοι ἠκούομεν ἐνίοτε τὰς φωνάς της, αἵτινες ἀντὶ νὰ μᾶς πλησιάζουν μᾶς ἀπεμάκρυνον αὐτῆς. »

Αἱ ὠχραὶ αὗται καὶ ψυχραὶ διηγήσεις διὰ τὴν ἡμέραν, ἐνεποίουν βαθυτάτην ἡμῖν ἐντύπωσιν εἰς τὰ βάθη τῶν σκοτεινῶν τούτων ὑπογείων, καὶ εἴμεθα πάντες πλήρης συγκινήσεως ὅτε ἐξήλθομεν τοῦ λαβυρίνθου. Καίτοι δὲ περιπατήσαντες τρεῖς ὁλοκλήρους ὥρας ὑπὸ τοὺς λιθίνους ἐκείνους θόλους, δὲν ἠδυνάμεθα νὰ κολακεύσωμεν ἑαυτοὺς διὰ τῆς παρηγόρου ἰδέας ὅτι διετρέξαμεν οὐδὲ τὸ δέκατον μέρος τῶν ἀπειραρίθμων περιδρόμων, ὧν αἱ χαίνουσαι ῥωγμαὶ παρουσιάζοντο ἑκάστην στιγμὴν ἔμπροσθεν, ὄπισθεν καὶ ἑκατέρωθεν ἡμῶν.

(1) Ἡ καθαυτὸ θέσις τοῦ λαβυρίνθου εἶνε πρὸς τὸ δυτικοβόρειον τοῦ Ἀμπελούζου, χωρίου τῆς ἐπαρχίας Καινουρίου, ἕως ἓν καὶ ἡμισυ μίλιον μακρὰν τῶν ὑπωρειῶν τῆς Ἰδης.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Ἀναμφιβόλως δυσχερεστέρα ἐπιχείρησις δὲν ὑπάρχει παρὰ τὴν τῆς συγχρόνου βιογραφίας· ὅταν δὲ αὕτη ἀντικείμενον τύχῃ νὰ λάβῃ καὶ τοὺς ζῶντας εἰσέτι ἐκ τῶν συγχρόνων, τότε τὸ ἔργον εἶνε πολὺ δυσχερέστερον· διότι ἢ φίλου χεὶρ λαμβάνει τὸν κάλαμον, καὶ ἡ ψῆφός της, ὅσῳ κἂν ὑποτεθῇ ἀδέκαστος, κρίνεται προκατειλημμένη· ἢ ἐχθροῦ, καὶ διὰ τῆς ὀλεθρίας πνοῆς της μαραίνει καὶ μολύνει ὅ,τι ἐγγίσῃ, κἂν τοῦτο τύχῃ ἄνθος ἐκ τῶν εὐοσμοτέρων· ἢ ἀδιαφόρου, καὶ, σπερμολογοῦσα ἀδιακρίτως τὰ ᾀδόμενα, γίνεται ἠχὼ ἀπαθὴς καὶ ψυχρὰ τῆς λεγομένης κοινῆς φήμης.

Ὑπάρχουσιν, ἐκτὸς τούτου, προνομιοῦχοί τινες ὑπάρξεις, τῶν ὁποίων ὁ δίαυλος τοῦ ἐπὶ γῆς τούτου βίου εἶνε διηνεκὴς διαμάχη· αἱ ὑπάρξεις αὗται, μὴ τοποθετηθεῖσαι ὑπὸ τῆς τύχης ἐπὶ τῆς περιωπῆς ἐκείνης, δι' ἣν τὰς ἐδημιούργησεν ἡ φύσις, μένουσιν « εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον » διὰ τοὺς συγχρόνους των, ἄχρις ὅτου ἡ ψῆφος τῶν ὀψιγόνων ἐπενεχθῇ ὀφειλομένη καὶ ἀδέκαστος ἐπὶ τῆς πλακὸς (ἀλήμων ὤ!) τοῦ τάφου.

Τί λοιπόν; πρέπει ἆρά γε διὰ τοῦτο νὰ σιγήσωσιν οἱ σύγχρονοι; καὶ, μάρτυρες ἢ καὶ συνεργοὶ πολλάκις αὐτοὶ τῶν πραχθέντων ἢ λεχθέντων, νὰ βλέπωσιν ἀπαθεῖς τὸ ψεῦδος κατισχῦον τῆς ἀληθείας, ἐμπαίζον μετὰ θράσους τοὺς ἐπερχομένους αἰῶνας, ἐπιχέον ἀχλὺν ζοφώδη κατὰ τῆς τῶν μεταγενεστέρων κρίσεως; Δὲν νομίζομεν! καθόσον ὑπάρχει, παρεκτὸς τούτου, καὶ τρόπος ἄλλος, δι' οὗ δὲν λαλεῖ πλέον αὐτὸς ὁ γράφων, ἀλλά... λαλοῦσι τὰ πράγματα. Τὸν τρόπον τοῦτον ἀκολουθήσομεν καὶ ἡμεῖς, προθέμενοι νὰ βιογραφήσωμεν ὅσους δυνηθῶμεν ἐκ τῶν συγχρόνων.

Ἄλλοι ἔψαλαν τοὺς ἐν πολέμοις ἀριστεῖς τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, ἄλλοι τοὺς πολιτευσαμένους· ἡμεῖς σκοπὸν ἔχομεν νὰ διαιωνίσωμεν τοὺς ἄθλους τῶν ἀγωνισαμένων κατὰ τῆς ἀμαθίας, νὰ παραπέμψωμεν εἰς τὰς μεθ' ἡμᾶς γενεὰς εὐφημούμενα τὰ ὀνόματα τῶν εὐδοκιμησάντων ἐν λόγοις· « λόγοι γὰρ καὶ ἡμῖν τὸ σπουδαζόμενον. » Διὰ τοῦτο καὶ τὸν Κύριον Ἀλέξανδρον Ῥαγκαβῆν, τοῦ ὁποίου δημοσιεύομεν συγχρόνως ἐνταῦθα καὶ τὴν εἰκόνα, δὲν θεωροῦμεν ὑπὸ τὴν ἔποψιν οὔτε τοῦ ἐμπείρου πολιτικοῦ ἀνδρὸς, οὔτε τοῦ πολυγλώττου καὶ δεξιοῦ διπλωμάτου, οὔτε τοῦ δραστηρίου Ὑπουργοῦ. Τὸν θεωροῦμεν μόνον ὡς εὐφυῆ συγγραφέα, ὡς φοιβόληπτον ποιητὴν, ὡς δεινὸν ἀρχαιολόγον, ὡς ἱεροφάντην ἐν γένει τῶν Μουσῶν· καὶ τοῦτο διότι, κατὰ τὸν Ἀριστοτέλη τῆς Γαλλίας, le style c'est l'homme: (« Ἀνδρὸς χαρακτὴρ ἐκ λόγων γνωρίζεται »). Πράττει πολλάκις ὁ τὰ δημόσια πράττων οὐχ ὡς ἔχει προθέσεως αὐτὸς, ἀλλ' ὡς ὑπαγορεύσωσιν αἱ περιστάσεις· ἐνδίδωσι τῶν ἱστίων, ἢ καὶ λοξοδρομεῖ, ὅταν βλέπῃ τὸν ἄνεμον καταιγίζοντα ἢ πνέοντα οὐκ ἐκ πρύμνης· ἡ δὲ ἀπολογία πολλάκις τοῦ πολιτευομένου κεῖται πρόχειρος ἐν τοῖς ἀρχειοφυλακίοις τῶν ὑπουργείων: ἀλλ' ἡ ἐχεμυθία δὲν ἐπιτρέπει τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς, ἐν ᾧ τὰ πονήματα αὐτοῦ ἵστανται θυρεὸς ἄμαχος κατὰ τῶν βελῶν τοῦ φθόνου, τὰ ὁποῖα καταπίπτουσι κωφὰ παρ' αὐτόν.

Ἀναγινώσκω, φέρ' εἰπεῖν, τὴν Παραμονὴν ἢ τὸν Λαοπλάνον, καὶ μὴ γνωρίζων, ὑποτεθείσθω, τὸν ποιητὴν, ἐνθουσιῶ καὶ ἀναπτεροῦμαι πρὸς τὰς ἑπομένας ἀμιμήτους στροφὰς, ἡ δὲ φιλοπατρία μου εὑρίσκει ἐν αὐταῖς ἡδυλάλον ἠχὼ, καὶ ἡ καρδία μου μοὶ ὑποφωνεῖ ὅτι, ἐὰν ἠδυνάμην, οὕτως ἤθελον ἐκφράσῃ καὶ ἐγὼ τὰ ὑπὲρ πατρίδος αἰσθήματά μου:

« Ἑλλὰς, γῆ τῶν ὀνείρων μου, γῆ δόξης, γῆ δακρύων!
ἐκπλήττει τὰς αἰσθήσεις μου ὁ ἥλιός σου δύων,
» κ' εἰς τὸν λαμπρόν σου οὐρανὸν τὸ βλέμμα μου πλανᾶται·
ὤ! ἡ γαλήνη σου ἐντὸς τοῦ στήθους μου κοιμᾶται.
» Τὸ πνεῦμα, 'ποῦ τοὺς λόφους σου στολίζει ζωηφόρον,
ὡς πῦρ ῥευστὸν δι' ὅλων μου κυκλοφορεῖ τῶν πόρων,
» κ' εἰς κάθε βῆμα 'ποῦ πατῶ εἰς πατρικὰ ἐδάφη,
ὡς τὸν ἀρχαῖον γίγαντα ὁ μῦθος περιγράφει,
» πλατύνεται τὸ στῆθός μου, τριπλόν' ἡ δύναμίς μου,
καὶ μὲ παλμοὺς αἰσθάνομαι « ἐδῶ εἶν' ἡ πατρίς μου! »

. . . . . .

» Καταψυχθεὶς εἰς παγετοὺς κλιμάκων διαφόρων
κ' εἰς κοινωνίαν ἐκτεθεὶς ψυχῶν ἀδιαφόρων,
» νὰ μ' ἀποδώσῃ ἔρχομαι τὴν κίνησιν τοῦ βίου
ἐν βλέμμα σου καὶ μί' ἀκτὶς Ἑλληνικοῦ ἡλίου.

. . . . . .

» Ἂν ἡ Ἑλλὰς ἀνεγερθῇ ὡς ἄλλοτε μεγάλη,
τὴν πρίν της δόξαν ὁ Θεὸς ἐὰν τὴν περιβάλῃ·
» ἂν ἐπληρώθη ὁ καιρὸς, καὶ πεπρωμένον ἦναι
τῆς γῆς ἀδάμας ὡς ποτὲ νὰ λάμψουν αἱ Ἀθῆναι,
» ἡ Σπάρτη ν' ἀναγεννηθῇ, ν' ἀναστηθοῦν αἱ Θῆβαι,
τὰ κοιλοβὰ ἐρείπια καὶ τῶν πετρῶν αἱ στίβαι
» νὰ γίνουν πάλιν θέατρα, τεμένη καὶ Μουσεῖα,
νὰ καταβῇ ἐξ οὐρανοῦ ἡ παλαιὰ σοφία,
» καὶ, νέ' ἱεροφάντεις της, ἀθάνατοι Σωκράτεις
τὴν γῆν ν' ἀναμορφώσωσι μὲ τὰ κηρύγματά της·
» Ἂν μέλλῃ πάλιν τῆς Νυκτὸς νὰ ἀντηχῇ ὁ ἄμβων
εἰς τῶν ῥητόρων τὴν φωνὴν ἐμπρὸς λαῶν ἐκθάμβων,
» καὶ νὰ κατέλθ' ἡ ποίησις ἐπὶ τὰς ἀκρωρείας,
ὡς ἀηδὼν τοῦ ἔαρος τῆς ἀνεξαρτησίας·
» Ἀνίσως πέπρωται ἡ γῆ χειροκροτοῦσα πάλιν
νὰ ἴδῃ τῶν Θερμοπυλῶν τὴν Περσοφόνον πάλην,
» κ' ἡ 'Ιστορί', ἀνοίγουσα τὰς παλαιὰς διφθέρας,
νὰ γράψ' εἰς τὰς σελίδας της σελίδας νεωτέρας,
» μίαν ἂς ζήσω ἀπ' αὐτὰς ἡμέραν, μίαν μόνον,
Ἕλλην ἐλεύθερος ζυγοῦ, πολίτης ἄλλων χρόνων,
« κ' ἐῤῥέτω καὶ τὸ μέλλον μου τὸ εἰς τὸν τάφον λῆγον,
ἐῤῥέτω καὶ τὸ παρελθὸν, ἐκτὸς στιγμῶν ὀλίγων!

. . . . . .

» Ὦ σὺ, ἀκτὶς πρωτογενὴς, φωτίσασα τὸ χάος,
Ἐλευθερία! ὁ Θεὸς ἐπάνω τῶν ἡλίων
» λαμπρὸν φωστῆρα σ' ἔθεσε τοῦ θρόνου Του πλησίον,
εἰς τῶν λαῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ στίλβῃς ἀεννάως.
» Ἐλευθερία! ὁ Θεὸς, τὸν κόσμον σχεδιάζων,
τὸν μέγαν διαβάτην Του εἰς τὸ κενὸν ἐκράτει,
» κ' εἰς τὰς καρδίας τῶν θνητῶν τὴν ἀρετὴν ἐνστάζων,
τὸ ὄνομά σου εἰς αὐτὰς συγχρόνως ἐγχαράττει...
» Σ' ἐπικαλεῖται, ὦ θεὰ, ὁ ποιητὴς 'ποῦ γράφει·
εἰς τῆς φιλοσοφίας σου τὸ στῆθος ἀνετράφη·
» τὸ γάλα σου ἐθήλασεν ἀπὸ τὰ δόγματά της,
κ' εἰς τὴν λαμπράν σου φάλαγγα ἐχρίσθη πρωτοστάτης·
» Πολλάκις παρεκάθησας εἰς τὸ προσκέφαλόν του,
κ' ἐκίνεις παιανίζουσα τὴν βρεφικὴν του κοίτην·
» ὁ ὀφθαλμός σου ἀστραπὴν, τὸ ξίφος σου κομήτην,
καὶ ἡ φωνή σου τὸν βρυγμὸν ὡμοίαζε τοῦ πόντου...
» Σὺ πρώτη εἰς τοῦ ποιητοῦ ἐκίνησας τὰ στήθη
χορδὴν ποιήσεως· εἰς σὲ προσφέρονται τὰ ἄνθη,
» 'ποῦ ἡ καρδία του γεννᾷ, 'ποῦ θὰ μαράν' ἡ λήθη·
εἰς σὲ ὅ,τι ἐφρόνησεν, εἰς σὲ ὅ,τι ἠσθάνθη.
» Σὲ πράττων ἔχει τέρμα του, σὲ λέγων καὶ σὲ γράφων·
μὲ φίλημα ἐπίβουλον δὲν θέλει σὲ πωλήσῃ,
» κ' ἐν ὅσῳ ζήσῃ ὑπὲρ σοῦ πιστῶς θὰ πολεμήσῃ,
κ' εἰς τὴν σκιὰν τῆς δάφνης σου θὲ νὰ ζητήσῃ τάφον. »

Πίπτει ἔπειτα, τυχὸν οὕτως, εἰς τὰς χεῖράς μου φύλλον τι ἐκ τῶν ἀνεμοφορήτων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν κολοκύνθην τοῦ Ἰωνᾶ, « ἐγεννήθη ὑπὸ νύκτα, καὶ ὑπὸ νύκτα ἀπώλετο, » καὶ βλέπω τὸν αὐτὸν τοῦτον ἄνθρωπον, εἰς τὸν ὁποῖον, νέον ἔτι, ἀκραιφνέστερος τῆς πατρίδος ἔρως ἐνέπνευσε τοιαῦτα αἰσθήματα καὶ τοιαῦτα ἔπη, δυσφημούμενον, ἄνδρα ἤδη, ὡς ὑβρίσαντα δῆθεν ἐν Ὑπομνήματι τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς Ἑλλάδος!! καὶ τὴν γελοίαν ἰδέαν ταύτην διαῤῥιπτομένην ὡς σφαῖραν ὑπὸ τῆς ῥαδιουργίας πρὸς τὴν ὀχλοκοπίαν, καὶ ἀπ' αὐτῆς πρὸς ἐκείνην! καὶ ἀποκρίνομαι αὐτὸς ἐμαυτῷ, ἀδύνατον! διότι οὐδεὶς, ζωγραφήσας τοιαύτην ἐξαισίαν εἰκόνα, ἀμαυρόνει ἔπειτα διὰ μέλανος τὸ αὐτὸς αὑτοῦ καλλιτέχνημα.

Καὶ τῷ ὄντι, τίς ὕμνησε γεγωνότερον καὶ λαμπρότερον τὰ τρόπαια τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος; Τίς ἐνέγραψε γλαφυρότερον εἰς τῆς ἀθανασίας τὰς πλάκας τὰ ὀνόματα τῶν ἐφ' ἡμῶν Λεωνιδῶν καὶ Θεμιστοκλέων; Τίς ἐπλήγωσε καιριώτερον τὴν τῶν παρ' ἡμῖν δημαγωγῶν μοχθηρίαν, τὴν ἀγυρτίαν τῶν ἀναιδῶς ἐμπορευομένων τὰ ναυάγια τῆς Ἑλλάδος, τῶν ἐξοργησαμένων τὰ ἱερώτερα τῆς καρδίας αἰσθήματα μέχρι καὶ αὐτῶν τῶν λέξεων τοῦ πατριωτισμοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς, παρὰ τὸν ποιητὴν τοῦ Κουτρούλη; Τίς ἐκεραύνωσε χαριέστερον καὶ σαρκαστικώτερον ἐνταῦτῷ τὸν γελοῖον πιθηκισμὸν τῆς νεωτέρας Ἑλληνικῆς κοινωνίας; Τὸ ἀριστούργημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ἤρκει ἵν' ἀπαθανατίσῃ τὸν ποιητὴν, εἶνε πᾶν ὅ,τι τελειότερον εἰς τὸ εἶδος τοῦτο παρήγαγον οἱ νεώτεροι χρόνοι, καὶ λόγῳ εὑρέσεως, καὶ λόγῳ διαθέσεως, καὶ λόγῳ τῆς περὶ τὴν λέξιν ὑφῆς. Ὁ Κουτρούλης ἀνεβίβασε τὴν δημώδη Ἑλληνικὴν γλῶσσαν πολὺ ὑψηλότερον παρ' ὅ,τι εἶχον ἤδη ἀναβιβάσῃ αὐτὴν τὰ Λυρικὰ τοῦ Ἀθανασίου Χριστοπούλου καὶ τὰ λεγόμενα Κλέπτικα τραγούδια. Ὁποία εὔροια λόγου! ὁποία φυσικὴ καὶ λεία συναρμογή! ὁποία πάντεχνος πλοκὴ λέξεων καὶ φράσεων, κοινοτάτων τῶν πλείστων, χαμαιπετῶν, καθημαξευμένων! καὶ ταῦτα πάντα... χωρὶς ὁμοιοκαταληξίας!! ἀπὸ τῆς ὁποίας τὴν τροχοπέδην πρῶτος ὁ Κύριος Ῥαγκαβῆς κατώρθωσε ν' ἀπαλλάξῃ τὴν ποίησίν μας,.... « ἐνδομύχως πεισθεὶς (καθὼς ὁ ἴδιος λέγει,)

« ὅτι εἰς μόνος τόνος γλυκὺς τοῦ αὐλοῦ
» πολὺ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος θέλει φανῇ
» εἰς τῶν ὀργιζομένων ἐννέ' ἀδελφῶν
» τὰς λεπτὰς ἀκοὰς,
» ἀπὸ τόσας εὐήχους δουδούκας. »

Ῥίψωμεν τὸ βλέμμα ἐπὶ τῆς τυχούσης σελίδος τοῦ ἀριστουργήματος τούτου καὶ ἀληθῶς Ἀριστοφανείου ἔργου, καὶ θαυμάσωμεν τὴν ἀξιοθαύμαστον τοῦ ποιητοῦ ἐπίνοιαν.

« Καὶ τάχα ποίους λόγους, ἰσχυροὺς, σοφοὺς,
» προτείνετε; ἷς αὐτὸν τὸν ἀνεμόμολον
» ὃν βάφετε, ἀσπρίζετε, κτενίζετε,
» στρουθίζετε, καὶ λάθος ὀνομάζετε
» σεῖς αἱ γυναῖκες κεφαλὴν, νὰ μάθωμεν
» ὃν ἠμποροῦμεν ποῖος ἄνεμος φυσᾷ; »

—

« Τοῦ κόσμου τοῦ ὑπουργικοῦ τὸν Ἄτλαντα
ἂς ψάλῃ πᾶν στόμα.
» Τὴν εὐγενῆ του κορυφὴν φιλόδοξος
ἀνάπτει φαγοῦρα.
» Τίς οἶδε δάφναι ἂν φυτρώνουν εἰς αὐτὴν,
ἢ ἔντομα βόσκουν;
» Εἶν' Αἴτνα ἡ καρδία κ' ἡ κοιλία του·
φοβοῦ τὰς ἐκρήξεις! »

—

« Α. Ἂν κατορθώσῃς νὰ μὲ κάμῃς ὑπουργὸν...
» χρειάζεται παιδεία ἴσως; ἂν αὐτὸ,
» ὁμολογῶ πῶς δὲν τὴν ἔχω.—Β. Ὄχι δά!
» καιρὸς δὲν εἶνε ὁποῦ εἶδα ὑπουργὸν
» κ' ἐκράτει τὸ κουδοῦλι του ὡς δίκελλαν,
» καὶ ἔσκαπτεν ὑπογραφὴν, κ' ὡμοίαζαν
» τὰ γράμματά του κακοήθειαι μυῶν. »

Ὁποῖον κωμικὸν ἀληθῶς καὶ ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀραφηνίδων Ἀλῶν μεμεταλλευμένον ἅλας! πῶς ἄλλως ἤθελε ποιήσῃ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοφάνης; Θέλεις νὰ ἴδῃς ζωγραφίαν λαλοῦσαν τῶν αὐτοχειροτονήτων τῆς κοινωνίας μας διδασκάλων; ἔχεις τὸν δημοσιογράφον Σφηκίαν:

« Α. Εἶμ' ὁ Σφηκίας, ὄνομα ἐξακουστὸν
« εἰς μέσον Ἄργος κ' εἰς τὰ καφενεῖά του.
» Τοῦ ἔθνους εἶμαι ἱεροδιδάσκαλος,
» καὶ ὁδηγὸς καὶ σύμβουλός του καὶ πατὴρ,
» κ' ἐφημεριδογράφος μόνος.—Β. Μόνος; πῶς;
» Α. Μονώτατος.—Β. Πῶς εἶνε πλὴν ἐνόμιζα
» εἰς τὰς Ἀθήνας φύλλα περισσότερα
» ἐφημερίδων, παρὰ φύλλα πράσινα.
» Α. Εἶνε πολλὰ, ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ πολλῷ τὸ εὖ.
» Τὰ φύλλ' αὐτὰ τί εἶνε τὰ ἀνέλλατα;
» ξεπλύματα, μωρίαι, φλυαρήματα,
» σύγχυσιν νερὸν, ποῦ προξενεῖ ναυτίασιν.
» Τὸ φύλλον μου εἶνε καυτήριον ὀξὺ...
» κ' ἡ ὕβρις μου εἶνε γυμνὴ καὶ ἀναιδὴς,
» εἶν' ἔχιδνα, εἶν' ἐμπρηστήριος δαυλὸς·
» μ' αὐτὸν φωτίζω τὸν Ἑλληνικὸν λαὸν,
» διδάσκων τὰ ῥητὰ καὶ τὰ ἀπόῤῥητα...
» Εἰς τῆς ὀργῆς μου, ἄνθρωπε, τὸ φύσημα
» ξεῤῥιζωμένη θὲ νὰ πέσ' ἡ νέα σου
» ὑπόληψις, αὐτὴ ποῦ κατεκράτησες.
» Β. Ἂν ἦνε φύλλον φθινοπώρου, ἠμπορεῖ
» νὰ ταραχθῇ ἀπ' τὸ δικόν σου φύσημα.
» Καὶ ἔπειτα, ὅταν φυσᾷς, οἱ ἄνθρωποι
» τὴν ἐδικήν μου λησμονοῦν ὑπόληψιν,
» καὶ ἐνθυμοῦνται νὰ σφαλνοῦν τὴν μύτην των. »

Θέλεις ὕψος καὶ μεγαληγορίαν Αἰσχύλου; Ἄκουσον τὴν περιγραφὴν τῆς Ῥωσσικῆς παντοδυναμίας:

« Ὁ γίγας τῆς ἰσχύος μας, ἔχων στρωμνὴν τοὺς παγετοὺς,
» τὴν δύσιν καὶ ἀνατολὴν συνέχ' εἰς τὰς ἀγκάλας του.
» Ἀδάμας εἰς τὸ στέμμα του τοῦ Πόλου λάμπει ὁ ἀστὴρ·
» πατεῖ, κ' ὑπὸ τὸ βῆμά του σχίζονται οἱ πάγοι τοῦ Οὐράλ,
» κ' εἶν' ἡ πνοὴ τοῦ στήθους του ὑπερβορεία θύελλα. »

Τί ζωηρότερον ἅμα καὶ γλαφυρώτερον παρὰ τὴν ἑπομένην τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος ὑποτύπωσιν;

« Θέλω τὴν πόλιν θάλλουσαν, κ' ἐπὶ τοῦ κολοφῶνος
ἀνεύθυνος, ἀπρόσβλητος νὰ ἵσταται ὁ θρόνος,
» ἐν μέσῳ ἀξιώσεων διαπληκτιζομένων,
ὡς βράχος εἰς τὰ κύματα, ἐδραῖος διαμένων,
» τῶν νόμων πρῶτος προμαχῶν καὶ ἄγρυπνος φρουρός των,
καὶ ἀσφαλὴς ἐγγύησις τῆς ἐκτελέσεώς των·
» καὶ ὑπὸ τὰς ἀκτῖνάς του τῶν νόμων οἱ ἐργάται,
οἱ προϋχοντες κ' οἱ ἐκλεκτοὶ τοῦ ἔθνους παραστάται,
» ὁρίζοντες ἰσοζυγῶς τὴν δύναμιν ἀλλήλων
καὶ τὰ κοινὰ σταθμίζοντες συμφέροντα μὲ ζῆλον.
» Ἡ μονιμότης ἀφ' ἑνὸς μετὰ τῆς ἐξουσίας,
κ' ἐπέρωθεν ἡ πρόοδος ἡ τῆς ἐλευθερίας,
» ἡ μὲν συνέχουσα, ἡ δὲ ἐκτείνουσα εἰς πλάτος,
κ' ὑπ' ἀμφοτέρας ἐνταῦτῷ σωζόμενον τὸ Κράτος.

Ἀλλ' ὁ αὐτὸς οὗτος ἄνθρωπος, ἀπολυόμενος τὸν κόθορνον τοῦ Αἰσχύλου καὶ Εὐριπίδου, καὶ ἀποτιθέμενος τὸν χρωστῆρα τοῦ Ἀριστοφάνους καὶ τοῦ Μενάνδρου, ἀναλαμβάνει μετὰ τῆς αὐτῆς δεξιότητος τὴν σμινύην τοῦ Παυσανίου, καὶ ἀπὸ τῶν ἐρειπίων τοῦ Παρθενῶνος καὶ Ἐρεχθείου, ἢ ἀπὸ τῶν ἐν Ὀρχομενῷ καὶ Μυκήναις θησαυρῶν τῶν Πελοπιδῶν ἀνορύττει τὴν ἀρχαιοπινῆ τῆς Ἑλλάδος δόξαν. Τὸν εὑρίσκεις εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἐπικουρείου Ἀπόλλωνος, εἰς τὸ ἱερὸν τῆς Ἀργείας Ἥρας, εἰς τὸ ὑπόγειον τῶν Ἐλευσινίων μέγαρον, ὑπὸ τὰς στήλας τοῦ Πανελληνίου Διὸς, ἢ μεταξὺ τῶν ἐν Ὀλυμπίᾳ συντριμμάτων. Οὔτε τὸ ἐλάχιστον λίθου μόριον διαφεύγει τὴν ὀξυδέρκειάν του· λαλοῦσιν αὐτῷ οἱ λίθοι, λαλοῦσι καὶ τὰ ἀμυδρότατα τῶν νομισμάτων ἐμβλήματα:

Ipsa etiam rudera clamant.

Καὶ, ὡς ἐὰν τοῦτο μόνον ἐνέδει αὐτῷ πρὸς δόξαν, ἀνασκαλεύει καὶ τὴν κόνιν αὐτὴν τῶν ἀρχαίων μνημείων· καὶ, καθὼς ὁ περικλεὴς Κυβιέρος, ἀφ' ἑνὸς τεμαχίου σιαγόνος, ἀφ' ἑνὸς μασητῆρος, ἀνευρίσκει κόσμον ἄλλον ἀπολεσθέντα, ἐπίσης ὁ ὀξὺς τοῦ ἡμετέρου σοφοῦ νοῦς, ἀπὸ τῶν ἐλαχίστου λίθου τεμαχίων, ἐκ τριῶν ἢ πέντε μόλις διακρινομένων γραμμάτων, συναρμολογεῖ ἱστορικωτάτην ἐπιγραφὴν καὶ δημιουργεῖ ὁλόκληρον ἀρχαιότητος σελίδα. Ἀκούσωμεν μετὰ πόσου ἱεροπρεποῦς σεβασμοῦ ἐκθειάζει τὴν ἀπὸ τῶν Ἑλληνικῶν μνημείων δόξαν:

« Ὡς ὀφείλομεν ἅπαξ καθ' ἑβδομάδα, εἰσερχόμενοι εἰς
» τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, ν' ἀκούωμεν τὸν λόγον αὐτοῦ καὶ
» τὰς πράξεις τῶν εὐαρεστησάντων αὐτῷ, ὅπως δι' αὐ-
» τῶν κρατυνώμεθα εἰς τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων τὴν
» ἄσκησιν, οὕτως ἂς ἐπικρατήσῃ ἐσαεὶ τὸ πρὸ δεκαετηρί-
» δος εἰσαχθὲν ἔθος τοῦ ν' ἀνερχώμεθα ἅπαξ κατ' ἔτος
» εἰς τὸ παγκόσμιον τοῦτο προσκυνητήριον, ὅπου διὰ τῆς
» θεωρίας τῶν ἀγήρων προγονικῶν ἀριστουργημάτων ν'
» ἀναπτερῶμεν τὴν ψυχὴν εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀγήρων
» πράξεων, ὅπου αἱ ἐπιφοιτῶσαι ἡμᾶς ἐλλάμψεις τῆς πα-
» λαιᾶς ἀρετῆς νὰ μᾶς παρασκευάζωσιν ἀθλητὰς ῥωμα-
» λεωτέρους εἰς τοῦ δημοσίου βίου τὸ στάδιον. Ἐδῶ που
» περιϊπτάμεναι ἀθανάτων ἀνδρῶν σκιαὶ ἀθάνατοι, θέ-
» λουσι μυστηριωδῶς ὁμιλεῖ εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ
» μᾶς ἀναμιμνήσκει πῶς ἡ τιμὴ καὶ ἀφοσίωσις σώζουσι
» τὰ ἔθνη· πῶς, προκειμένου τῆς πατρίδος κινδύνου, οἱ
» Θεμιστοκλεῖς καὶ οἱ Ἀριστεῖδαι ἀπέπτυον πᾶσαν κε-
» νοδοξίαν φιλόπρωτον, καὶ περιεπτύσσοντο εἰς δεσμὸν
» ἡρωϊκῶς πατριωτικόν· πῶς, ὁ μὲν τοὺς τῆς Ἑλλάδος θη-
» σαυροὺς ἀνελέγκτως διέπων οὐδ' ὀβολὸν ἐκέκτητο εἰς
» πορθμεῖα τοῦ Χάρωνος, ὁ δὲ καὶ ταύρειον ἔπινεν αἷμα,
» ἵνα μὴ βιασθῇ νὰ κοινοπραγήσῃ μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς
» πατρίδος του. Αἱ αὐταὶ δὲ θέλουσι πάλιν μᾶς νουθετεῖ
» διηγούμεναι, πῶς διχονοιῶν ἐμφύλιοι σπαραγμοὶ, ἀναῤ-
» ῥιπιζόμενοι ἀπὸ συκοφαντῶν ἐρεθισμοὺς δημαγωγικοὺς,
» πῶς κραυγαὶ ἰδιοτελείας κατασιγάζουσαι τὴν εὐγενῆ
» φωνὴν τῆς αὐταπαρνήσεως, πῶς τῶν ἰδιωτικῶν καὶ δη-
» μοσίων ἠθῶν ἡ διαφθορὰ ἐπέφερον τὴν ἀγέρωχον τῆς
» Σπάρτης ἐπέμβασιν, καὶ μετὰ ταῦτα τὴν κατάλυσιν
» τῆς Ἑλληνικῆς αὐτονομίας. Ὅταν δὲ ἤθελον ἔλθῃ ποτὲ
» καιροὶ, δραστηριωτέρας ἀρετὰς ἀπαιτοῦντες, αὐταὶ αὗ-
» ται, πυρὸς τὴν ἀτμοσφαῖραν πληροῦσαι καὶ τὰ στήθη
» ἡμῶν τῆς ἀρχαίας ἀνδρίας, θέλουσι παιανίζει τὸ ἐλε-
» λεῦ τῶν Μαραθωνομάχων, καὶ ψάλλει τὰς Πλαταιὰς
» καὶ τὰς Θερμοπύλας καὶ τὸ γοερὸν Ὀὰ Περσικοῦ
» στρατεύματος! »

Δὲν εἶν' οὗτοι λόγοι θεοφορουμένου ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ πατρῴου κλέους; καὶ ἔπειτα ὁ ἀνὴρ οὗτος (κρώζουσιν οἱ βορβοροκοῖται) ὕβρισε τὸν Ἑλληνικὸν ἀγῶνα καὶ τοὺς ἀγωνιστὰς τῆς Ἑλλάδος!!

Ἰὼ φρενῶν δυσφρόνων ἁμαρτήματα!

Ἀλλ' ἀποστρέψωμεν τάχιστα τὸ βλέμμα ἀπὸ τῶν ἀσχημιῶν τούτων: μᾶς περιμένουσιν ἄλλα ἐπαγωγότερα ἀντικείμενα.

Πρόκειται, φέρ' εἰπεῖν, νὰ ὑμνηθῇ ἐν δημοτελεῖ πανηγύρει τοῦ Φαβιέρου ὁ φιλελληνισμὸς, ἢ τοῦ Νεοφύτου Δούκα ἡ αὐταπάρνησις, ἢ ὁ ὑπὲρ τῆς ἐπιστήμης ἡρωϊσμὸς τοῦ Μύλλερ: Τίς ἁρμοδιώτερος πανηγυριστὴς παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον Ῥαγκαβῆν; Τίς αἰσθάνεται κατὰ ταὐτοπάθειαν ζωηρότερον καὶ ἁγνότερον τὸν ἱερὸν ἐνθουσιασμὸν, ὅστις κατέφλεγε τὰς ψυχὰς ἐκείνας; Μετὰ πόσης εὐφραδείας ἅμα καὶ μεγαληγορίας συναγείρει περὶ τὴν κόνιν τοῦ ἀρχαϊκωτέρου τῶν διδασκάλων τοῦ γένους τοὺς διακαεστέρους τῶν Πανελλήνων πόθους! Πόσον ζωηρῶς ἐμπνέει αὐτὸν ἡ μνήμη τοῦ ἐπισημοτέρου καὶ ἱπποτικωτέρου τῶν Φιλελλήνων, καὶ εἰς ὁποῖον ὕψος ποιητικοῦ αὐτόχρημα ἐνθουσιασμοῦ δὲν μετεωρίζεται, ἀναφέρων τὰς τελευταίας αὐτοῦ εὐχάς! (1)

Καὶ ποῖος ἄλλος παρὰ τὸν Ἀλέξανδρον Ῥαγκαβῆν δύναται νὰ μεταφέρῃ τὸν ἀναγνώστην αὐτοῦ ἀνάρπαστον ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς διανοίας, καὶ νὰ τὸν περιαγάγῃ εἰς κόσμον ἄλλον, εἴτε φανταστὸν, εἴτε καταδεδυκότα πρὸ αἰώνων εἰς τὸ χάος τοῦ παρελθόντος; Ἢ δὲν εἶνε αὐτὸς ἐκεῖνος, ὅστις ἐξενάγησε πρὸ τριῶν ἐτῶν ὁλόκληρον τὸ ἀκροατήριόν του, ἀριθμούμενον καθ' ἑκατονταέτας, εἰς τὸν πρὸ εἴκοσιν αἰώνων βίον τῆς Κεκροπίδος, καὶ κατέδειξεν ἡμῖν, ὡς ἐν πανοράματι, τὴν πομπὴν τῶν Παναθηναίων, καὶ τὰς Ἀθηναίας παρθένους ἀνακομιζούσας τὸν πέπλον εἰς τὴν Ἀκρόπολιν τῇ θεῷ, καὶ τὸν λαὸν ὁλόκληρον παρακολουθοῦντα, ζῶντα, λαλοῦντα, κινούμενον; Δὲν εἴδομεν τότε ἅπαντες, ἐδῶ μὲν τοὺς δικαστὰς τοῦ Ἀρείου Πάγου, οἵτινες ἀναβάντες, « κατέλαβον σοβαρῶς » τὰς ἕδρας αὐτῶν ἐφ' ὑπαίθρου τοῦ βράχου... καὶ κα- » τόπιν τούτων τοὺς δύο διαδίκους ὠχροὺς καὶ τεταραγμένους, οἵτινες προσαχθέντες, ἐκαθέσθησαν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ δύο λίθων ἀργῶν, καὶ τὸν ἱερέα προβαίνοντα » ἐστεμμένον, καὶ ἀρὰν καὶ θυσίαν προσφέροντα ταῖς » φοβεραῖς Ἐριννύσι κατὰ τῶν ἐπιόρκων, καὶ τὸν μὲν » διώκοντα κεραυνοβολοῦντα ἐπὶ μακρὰν ὥραν τὸν ἀντίπαλον διὰ ῥύμης φλογερῶν λόγων, καὶ ἀπαιτοῦντα » αἷμα ἀνθ' αἵματος καὶ διϊσχυριζόμενον ὅτι τὸ θῦμα » ἐκπνέον δὲν ἐσυγχώρησε τὸν φονέα του· τὸν δὲ κατη- » γορούμενον, φεύγοντα διὰ τοῦ πεδίου, ἀφοῦ, ἐγερθεὶς

(1) Ἐξαιτούμεθα συγγνώμην παρὰ τοῦ γράψαντος τὴν κριτικὴν ταύτην ἐπιστασίαν γεραροῦ θεράποντος τῶν Μουσῶν διότι πολλὰ αὐτῆς μέρη ἠναγκάσθημεν νὰ παραλείψωμεν ἢ νὰ κολοβώσωμεν. Ὁ λόγος καταληπτὸς· τὸ πιεστήριον ἔχει ἀνάγκην μιᾶς σπιθαμῆς γῆς, πλὴν γῆς ἐλευθέρας καὶ ἀπηλλαγμένης τῆς δληητηριώδους λογοκρισίας.

Σ. Σ.

» τεθορυβημένος καὶ » ὑποτρέμων καί τινας » λέξεις δυσνοήτους » τραυλίσας, ἐπείσθη » ὅτι μάταιος ὁ ἀγὼν » καὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ » συνηγόρου του.» Ἐ- » κεῖ δὲ « τὴν ἱερὰν » ναῦν, προπεμπομέ- » νην μετ' ἀλαλαγμῶν » καὶ παιάνων διὰ τῆς » πόλεως, ἐλαυνομέ- » νην χιλίᾳ κώπῃ » διὰ τῶν ὁδῶν, καὶ » τὸν ἄνυδρον πλοῦν » αὐτῆς βοηθοῦν κολ- » πούμενον κροκωτὸν » ἱστίον πεποικιλμέ- » νον, καὶ τοὺς ἄρχον- » τας περιστοιχίζον- » τας ἐν πομπῇ τῶν » Ἐργαστινῶν τὸ εὐ- » σεβὲς φιλοτέχνημα, » καὶ τὰς κεκαλυμ- » μένας γυναῖκας εὐ- » λαβῶς αὐτὸ παρα- » κολουθούσας μετὰ τῶν πρὸς θυσίαν σκευῶν, καὶ θύτας » εὐρώστους ὁδηγοῦντας τὰ λιπαρὰ ἱερεῖα, ἃ ἔπεμψε » τῇ μητροπόλει ἡ ὑπὲρ τῶν ἀποίκων φιλοστοργία, καὶ » ἄλλους φέροντας ἐν σκάφαις τὰ ὄψα καὶ τὰ τρωγάλια » καὶ ἐν ἀμφορεῦσι τὸν οἶνον, διὰ τὴν ἐκ τῶν κρεῶν τῆς » θυσίας ἑστίασιν· καὶ αὐλητὰς καὶ κιθαριστὰς καὶ ἀοι- » δοὺς θαλλοφόρους προπορευομένους τῶν ἐν ταῖς διφρη- » λασίαις ᾠφανωθέντων τεθρίππων καὶ παντὸς τοῦ πλή- » θους τῶν ἐφίππων καὶ πεζῶν πανηγυριστῶν. » . . . Καὶ » παρέκει τοὺς « γενναίους τοῦ Ζήνωνος ὀπαδοὺς περιπα- » τοῦντας ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν στηλῶν τῆς Ποικίλης Στοᾶς, » καὶ συνδιαλεγομένους σπουδαίως καὶ ἐρευνῶντας τὰ » περὶ φύσεως Θεοῦ καὶ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ » κηρύττοντας τὴν ἀρετὴν ὑπέρτατον ἀγαθὸν, καὶ τὴν » ἀπὸ τῶν παθῶν ἀπαλλαγὴν ὑπερτάτην σοφίαν. » Δὲν ἠκούσαμεν τὰς κραυγὰς καὶ τὸν θόρυβον ὅλον τῆς ἀγορᾶς: « Πρίω ἔλαιον, πρίω ὄξος, πρίω ἄνθρακας, πρίω » ἄρτους! » Δὲν ἐμειδιάσαμεν πρὸς τὴν ἀνθοπώλιδα, « ἥτις ἐρυθριᾷ χαριεστέρα τῶν ῥόδων αὐτῆς, ὅταν ἀπο- » βλέπῃ ἐρωτικῶς πρὸς αὐτὴν ὁ γείτων αὐτῆς ὀρνιθοπώ- » λης, μεταξὺ φυσῶν τὰς κίχλας ὅπως φαίνωνται λιπα- » ραὶ, καὶ διὰ πτερῶν ἐκ τῆς ῥινὸς κατ' ὀρμαθοὺς συνεί- » ρων τοὺς σπίνους, οὓς πωλεῖ ἑπτὰ εἰς τὸν ὀβολόν; » Καὶ ἐὰν ταῦτα δὲν εἶνε μαγεία, τί ἄλλο εἶνε;

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

Ἀλλ' αἱ φιλολογικαὶ μελέται δὲν ἐνδιαφέρουσι τοὺς πάντας, καὶ πολλοὶ, πολλαὶ μάλιστα, ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ διδαχθῶσι τερπόμεναι, νὰ διδαχθῶσιν ἀνεπαισθήτως. Ὁ ἀμφιδέξιος συγγραφεὺς προνοεῖ καὶ περὶ αὐτῶν, καὶ μεταξὺ κολοσσαίων καὶ πολυφύλλων συμπληρωμάτων τοῦ Boëck καὶ τοῦ Ἑρμάννου, ἔρχεται εὔογκόν τι καὶ κομψότατον διήγημα, ἱλαρὸν καὶ προσηνὲς, νὰ λαλήσῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ Mery ἢ τοῦ Alphonse Karr, ἢ νὰ φαιδρύνῃ τὸ βλοσυρὸν τῆς ἐφημεριδογραφίας πρόσωπον καὶ τὰ κεφαλαλγῆ ζητήματα τῆς ἡμέρας,

« ὡς ἀν' ἐρυθρόποδας καὶ ἀνὰ τραχεῖαν ὀνῶνιν φύονται μαλακῶν ἄνθεα λευκοίων· »

καὶ ἢ ὁ Συμβολαιογράφος Τάπας, ἢ ἡ εἰς Πόρον ἐκδρομὴ, ἢ ἡ Λέϊλα, ἢ ὁ Αὐθέντης τοῦ Μωρέως ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ γόνιμος τοῦ ἡμετέρου ποιητοῦ φαντασία πρὸς οὐδεμίαν ἀπονάρκᾳ δόξαν, καὶ ἀπὸ τῶν ἀκηράτων τοῦ Παρνασσοῦ λειμώνων δρέπεται ἄνθη διὰ ποικίλους στεφάνους.

Πανταχοῦ δὲ τῶν αὐτοῦ πονημάτων ἡ αὐτὴ ἐπιλάμπει τῶν αἰσθημάτων ἀβρότης, ἡ αὐτὴ λεπτότης τοῦ πνεύματος καὶ ἡ αὐτὴ περὶ τὰς ἐκφράσεις ἰδιάζουσα χάρις. Τὸ σκῶμμα, πικρὸν ἐνίοτε, κρύπτεται πάντοτε ἐντὸς ἄνθους· οὐδεμία λέξις κακόζηλος, ἢ βάναυσος, ἢ χυδαία· ἡ δὲ Ἀττικὴ ἐκείνη καλλιλογία, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἔκλινε τὸν αὐχένα καὶ αὐτὴ τῶν κανόνων ἡ ἀκρίβεια, οὐδέποτε λησμονεῖ τὸν ἑανὸν αὐτῆς πέπλον· ἡ περίφρασις λαμβάνει τὸν τόπον τῆς κυριολεξίας, ὁσάκις αὕτη ἀπειλεῖ ν' ἀναγάγῃ ἐρύθημα ἐπὶ παρθενικῆς παρειᾶς· ἡ παρασιώπησις ἔρχεται πρὸς βοήθειαν τῆς γλώσσης, ἡ δὲ ἔννοια οὐδέποτε ζημιοῦται διὰ τοῦτο.

Ὁ Κύριος Ἀλ. Ῥαγκαβῆς, υἱὸς πατρὸς θεραπεύσαντος εὐδοκίμως τὰς Μούσας, τοῦ Ἰακώβου Ῥίζου, καὶ μικρανέψιος ἄλλου Ῥίζου, καὶ αὐτοῦ Ἰακώβου, τοῦ περιωνύμου Νερουλοῦ, ἀνῆψε τὴν ἐν ἑαυτῷ δᾷδα τοῦ ἱεροῦ πυρὸς ἀπὸ τῆς οἰκογενειακῆς ἑστίας, ἀναφλέξας δὲ ἀπ' αὐτῆς πυρσὸν φωταυγῆ, ὑπέδειξεν εἰς τοὺς νέους τὴν στενὴν μὲν καὶ τεθλιμμένην, ἀλλ' ἀληθινὴν τῆς ποιήσεως ὁδὸν, καὶ πρῶτος ἐτόλμησε νὰ παρεισαγάγῃ μετὰ τοσαύτης ἐπιτυχίας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς στιχουργίαν τὸν ἀρχαῖον ῥυθμόν:

« Ἂν συνέῤῥαψε, λέγει, τριμέτρων ῥυθμὸν, ἐὰν ἥρμοσε μέτρ' ἀναπαίστων,
» δὲν ἠνάγκασε λέξεων σπάνις αὐτὸν καὶ διπλῶν καταλήξεων φόβος·
» ἠμπορεῖ, ὡς πᾶς ἄλλος Μουσῶν νεοττὸς, συλλαβῶν ξυνωρίδα νὰ ζεύγῃ
» κ' ἐν ἐλλείψ' ἰδεῶν πῶς σωρεύουν νοεῖ ὁρμαθοὺς τῶν εἰς ία καὶ άζει.
» Ἀλλὰ, λέγει, ἐντὸς ἀμαράντων δαφνῶν τῆς εὐῤῥόου πηγῆς Κασταλίας
» συντριμμένον καὶ ἄνευ φωνῆς τὸν αὐλὸν τῆς ἀρχαίας ποιήσεως εὗρε,
» μὲ ὀργὴν ἐῤῥιμένον, ἀφ' ὅτου αὐτὸν ἐδεδήλωσαν νέοι Μαρσύοι.
» Τοῦτον ἔλαβ' εἰς χεῖρας, κ' εἰς τοῦτον ζητεῖ νὰ φυσήσῃ πνοήν. »

Καὶ αὐτὸς μὲν ἐξεπλήρωσε θριαμβευτικῶς τὴν ἀποστολήν του, ἀφεὶς εἰς τοὺς διαδεξομένους τὸ ὄνομα καὶ τὴν φήμην αὐτοῦ δυσχερῆ μὲν ἀλλ' οὐκ ἀνέφικτον τὴν ἐξακολούθησιν τῆς οἰκογενειακῆς εὐκλείας, ἄλλως τε καὶ

« παππῴοις πατρῴοις τ' ἐπὶ βήμασιν ἴχνος ἐρείδοντας ἤδη.» Ἡμεῖς δὲ, ἐὰν, προθέμενοι νὰ βιογραφήσωμεν, ἐλάθομεν ἐκταθέντες εἰς κριτικὴν πραγματείαν, οὐδὲν πταίομεν· ἡ προκειμένη ὕλη εἶνε τόσον ἄφθονος, τὰ ἀντικείμενα, ὅσα τὸ πνεῦμα τοῦ βιογραφουμένου ἐτεχνίτευσε μετὰ τῆς αὐτῆς ἕκαστα δεξιότητος, τόσον ποικίλα καὶ διαφέροντα, ὥστε τὸ σχεδίασμα τοῦτο, καί τοι ὑπεραλόμενον τὰ ὅρια Περιοδικοῦ φύλλου, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ οὐχ ἧττον, εἰμὴ ὡς ἀφορμὴ ἐκτενεστέρων πραγματειῶν, ὅσας θέλει προκαλέσῃ ποτὲ ἡ σπανιωτάτη τοῦ ἀνδρὸς ποικιλογραφία.

Ἴσως ἡ βάσκανος ἐθελοκακία λάβῃ καὶ ἐκ τοῦ ἀθωοτάτου τούτου φιλολογικοῦ δοκιμίου ἀφορμὴν πρὸς κακολογίαν: ποῦ δὲν εὑρίσκει τοιαύτην τὸ λοξὸν αὐτῆς βλέμμα; Ἴσως ἡ μετριοφροσύνη τοῦ βιογραφουμένου ἐξαναστῇ καθ' ἡμῶν· ἴσως καὶ αὐτὴ ἡ ἐκ πεποιθήσεως πρὸς αὐτὸν ὑπόληψις ἡμῶν παρεξηγηθῇ. Ἐν ὅμως οὐδέποτε δυνηθήσεται οὐδ' ὁ φθόνος αὐτὸς ν' ἀναιρέσῃ, ὅτι «Ἀμήχανον γενέσθαι ποιητὴν ἀγαθὸν, μὴ πρότερον γενόμενον ἄνδρα ἀγαθόν.»

Σ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ο ΕΠΙΚΑΤΑΡΑΤΟΣ, μυθιστόρημα ὑπὸ τοῦ Ἀββᾶ * * μεταφρασθὲν ὑπὸ Ἀβραμίου Μαλιάκα. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου « Ἡ Πρόοδος· » 1864.

Εἰς τὴν σειρὰν τῶν τέως ὑπὸ φιλελευθέρων Καθολικῶν δημοσιευθέντων βιβλίων κατὰ τῆς Ἰησουϊτικῆς ἐν γένει σπείρας καὶ τῶν ἀνοικείως ἀντιποιουμένων ἐπὶ γῆς θεῖα δικαιώματα, κατατάσσεται καὶ τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον νεωστὶ ἀνωνύμως δημοσιευθὲν Σύγγραμμα τοῦτο, ὅπερ οὐκ ὀλίγην ἐντύπωσιν ἐνεποίησεν εἰς τὴν Εὐρώπην καὶ περὶ οὗ πολὺς ἐγένετο λόγος εἰς ἅπαντα τὸν πεφωτισμένον κόσμον.

Μὴ λαβόντες εἰσέτι εὐκαιρίαν ὅπως διεξέλθωμεν αὐτὸ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ, ἀπέχομεν ὡς ἐκ τούτου πάσης ἰδίας ἐπ' αὐτοῦ κρίσεως. Καθόσον ὅμως ἐξάγομεν ἐκ τοῦ προλόγου αὐτοῦ, ὃν καὶ παρατιθέμεθα κατωτέρω, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος βιβλίον δύναται νὰ θεωρηθῇ καταλλήλως ὡς συμπλήρωμα τῶν ἄχρις ὥρας κεραυνοῦ δίκην ἐνσκηψάντων κατὰ τῆς ὁρατῆς Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας φλογερῶν πονημάτων, ἅτινα βεβαίως, καίτοι διὰ πυρὸς καὶ βαρέων ἀφορισμῶν περικυκλούμενα, εὐκολώτερον κλονήσουσι τὰς βάσεις τῆς ἀρκετὰ ἤδη σεσαθρωμένης Ἁγίας Ἕδρας, ἢ αἱ λόγχαι τῶν ὑπὸ τῆς διπλωματίας ἀναχαιτιζομένων Ἰταλικῶν λεγεώνων.

Λαμβάνοντες δὲ τὸ ἐνδόσιμον ἐκ τῆς ἐξελληνίσεως τοῦ οὐχὶ ἀμοίρου περιεργείας πονήματος τούτου, ἀπονέμομεν τὸν προσήκοντα ἔπαινον τῷ φίλῳ μεταφραστῇ, ὅστις διὰ τῆς περιεσκεμμένης ἐκλογῆς τῶν μεταφραζομένων ὑπ' αὐτοῦ ἔργων συντελεῖ ἀρκούντως πρὸς ἠθικὴν ὠφέλειαν, καθὸ γνωστοποιῶν τὰ τῆς Δυτικῆς Ἱεροκρατείας κακουργήματα εἰς τοὺς μὴ δυναμένους ἐκ τῶν ἡμετέρων ὅπως ἀναγνώσωσιν αὐτὰ ἐν τῇ γλώσσῃ, ἐν ᾗ γράφονται ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων τέκνων τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἰδοὺ ὁ πρόλογος τοῦ Συγγραφέως:

« Τὸ παρὸν βιβλίον, ὡς ἀπὸ τοῦ τίτλου αὐτοῦ δῆλον γίνεται, δύναται νὰ θεωρηθῇ ἁπλῶς ὡς καλλιτεχνικὸν ἔργον· ἄλλως τε, οὔτε ἐπὶ σκοπῷ ἀντιλογίας συνεγράφη, οὔτε περὶ ἱστορίας πραγματεύεται.

« Πῶς ὅμως ἱερεὺς (1) ἀπεφάσισε νὰ γράψῃ μυθιστόρημα;—Ὁ λόγος εἶνε ἁπλούστατος.

« Πᾶσα συγγραφὴ, περιβεβλημένη τὸ τῆς μυθιστορίας ἔνδυμα, ἐστὶ τὰ μάλιστα ἀρεστὴ καθ' ὃν ζῶμεν αἰῶνα· ἐφ' ᾧ καὶ ὁ τῆς παρούσης βίβλου συγγραφεὺς ἐξελέξατο αὐτὴν, ὡς ὁ Πλάτων τὸν διάλογον καὶ ὁ Πασχάλης τὴν ἐπιστολογραφίαν. Ὁ Ἐπίσκοπος Κάμος ἔγραψε πλεῖστα ὅσα μυθιστορήματα· καί τοι δὲ ἀπέβη ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς τοῦ αἰῶνος καθ' ὃν ἔζη, οὐχ ἧττον ὅμως οἱ σύγχρονοι αὐτοῦ οὐδαμῶς ἠλάττωσαν τὸ πρὸς τὸν ἄμεμπτον αὐτοῦ βίον ὀφειλόμενον σέβας. Ὁ Φενελὼν (2) κατέλιπεν ἡμῖν λαμπρὸν μυθιστόρημα· τίς δὲν διετήρησε τὴν γλυκεῖαν ἀνάμνησιν τῆς Καλυψοῦς καὶ τῶν νυμφῶν τῆς νήσου αὐτῆς; Οὐ πρὸ ὀλίγου δὲ χρόνου ἐδημοσιεύθη μυθιστόρημά τι, ἀρκετὰ ἄξιον λόγου καὶ τοῦ ὁποίου συγγραφεὺς ἐστὶν ὁ Κ. Βίζεμαν, Καρδινάλιος τῆς Ῥωμάνας Ἐκκλησίας.

« Καὶ ὁ τὸν Ἐπικατάρατον λοιπὸν γράψας ἱερεὺς ἔπραξεν ὡς ὁ Κ. Βίζεμαν, ὡς ὁ Φενελὼν, ὡς ὁ Κάμος.

« Εἶνε ἀληθὲς ὅτι τὸ θέμα αὐτοῦ εἶνε φλογερόν. Καθὸ γράψας ὅμως ὅπως ἀναγνωσθῇ, σύνοιδεν ὅτι οὐδεὶς διέφυγεν αὐτὸν στίχος μὴ ἀποπνέων σέβας βαθὺ πρὸς πᾶν εἴ τι ἀξιοσέβαστον, ὡς ἀφ' ἑτέρου ἐφάνη ἀδιάλλακτος ἐχθρὸς, πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῆς τῆς θρησκείας, κατὰ τῶν αἰσχρῶν πράξεων, αἵτινες προσάπτουσιν αὐτῇ μομφὴν καὶ ὄνειδος. Τίς πταίει ἐν τούτοις; Οἱ ἔνοχοι βεβαίως, καὶ οὐχὶ ὁ ἐλευθερόφρων ἐκεῖνος ἀνὴρ, ὅστις ἀποκαλύπτει τὰ αἴσχη αὐτῶν.

« Οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ἅπασα ἡ τῶν φανατικῶν σπεῖρα ἐξεγερθήσεται κατὰ τοῦ πονήματος τούτου, ὅπερ θεωρήσει σατανικὸν ἀποκύημα. Ἀλλ' οἱ ἀμερόληπτοι τῆς θρησκείας φίλοι ὁμολογήσουσιν ὅτι ὑπηρετεῖ μᾶλλον τὸ ἱερὸν ζήτημα, καθ' οὗ πλεῖστα ὅσα ὑπὸ τοσούτων ἄλλων ἐγράφησαν. »

Ἀπόδειξις τῆς ὑποδοχῆς, ἧς ἔτυχε παρὰ τῷ Εὐρωπαϊκῷ κόσμῳ τὸ βιβλίον τοῦτο, ἐστὶν ἡ πληθὺς τῶν ἐκδόσεων αὐτοῦ· ἡ ἀνὰ χεῖρας Γαλλικὴ ἔκδοσις εἶνε ἡ ἕκτη. Μετεφράσθη δὲ εἰς ἁπάσας σχεδὸν τὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας.

Συνιστῶμεν θερμῶς τοῖς φιλοπεριέργοις τῶν ἡμετέρων τὴν ἀνάγνωσιν αὐτοῦ ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Κ. Μαλιάκα.

(1) Ἀνεφέραμεν ἕν τινι τῶν τελευταίων φυλλαδίων τὴν ἐπικρατοῦσαν περὶ τοῦ Συγγραφέως τοῦ βιβλίου τούτου γνώμην, ὅτι ὑπὸ τὸν ἀνώνυμον Ἀββᾶν κρύπτεται ὁ πολὺς Βίκτωρ Οὔγος. Σ. Ε.

(2) Γνωστὸν ὅτι ὁ Φενελὼν ἦν Ἐπίσκοπος Καμβραίας. Σ. Ε.

ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΑ.

ΑΜΙΑΝΤΟΣ.

Ὁ γνωστὸς τοῖς ἀρχαίοις ἀμίαντος, ἓν τῶν παραδοξοτέρων προϊόντων τοῦ ὀρυκτοῦ βασιλείου, εἶνε ὀρυκτόν τι, χρώματος πρασινοφαίου ἢ καὶ λευκοῦ, μαλακώτατον, μεταξοειδὲς, ἐλαφρὸν καὶ εὔκαμπτον, εἰ καὶ συγκείμενον ὑπὸ τῶν αὐτῶν στοιχείων, ἐξ ὧν καὶ οἱ σκληρότατοι τῶν λίθων. Ἡ παράδοξος αὕτη ἰδιότης τοῦ ἐν λόγῳ ὀρυκτοῦ, ἡ νηματώδης δηλαδὴ αὐτοῦ κατασκευὴ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πυρὸς ἀδιάφθορον αὐτοῦ, προήγαγον τοὺς ἀρχαίους ὅπως μεταχειρισθῶσιν αὐτὸ εἰς κατασκευὴν ὑφασμάτων. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ λοιπὸν τούτῳ ἔβρεχον αὐτὸ ἐπί τινα χρόνον εἰς θερμὸν ὕδωρ, εἶτα ἐκοπάνιζον αὐτὸ ὡς τὸ λινάριον, τὸ ἔξαινον, τὸ ἔκλωθον, καὶ τέλος τὸ ὕφαινον ὡς τὰ κοινὰ νήματα· ἐξ αὐτοῦ δὲ κατεσκεύαζον τραπεζομάνδηλα, χειρόμακτρα, χιτῶνας, κτλ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὑφάσματα ταῦτα ἦσαν, ὡς εἴρηται, ἄκαυστα, ὁσάκις ἐῤῥυπαίνοντο ἔῤῥιπτον αὐτὰ εἰς τὸ πῦρ, καὶ τοῦτο, ἀφαιροῦν ἐξ αὐτῶν πάντα ῥύπον, τὰ ἐκαθάριζεν ὡς καινουργῆ. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ μετεχειρίζοντο καὶ ὡς σάβανα τῶν νεκρῶν ὅσα τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν συνείθιζον νὰ καίωσι τοὺς νεκρούς των καὶ οὐχὶ νὰ τοὺς θάπτωσι· διότι, περιτυλισσομένου τοῦ νεκροῦ εἰς τοιαύτην ὀθόνην καὶ καιομένου, ἡ τέφρα του διὰ τὸ ἄκαυστον τοῦ ὑφάσματος δὲν ἀνεμιγνύετο μετὰ τῆς τέφρας τῆς πυρᾶς.

Τὰ ὑφάσματα ταῦτα, περιελθόντα κατ' ὀλίγον εἰς ἀχρηςίαν, ἐλησμονήθησαν καθ' ὁλοκληρίαν προϊόντος τοῦ χρόνου, ὥστε εἰς πολλοὺς τῶν νεωτέρων ἡ τοῦ ὀρυκτοῦ ἐκείνου χρῆσις, ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἀναφερομένη, ἐφάνη μυθώδης. Εὑρεθέντων ὅμως εἰς Ῥωμαϊκοὺς τάφους πολλῶν ἐκ τοιαύτης οὐσίας ἐξυφασμένων σαβάνων, ὄχι μόνον οὐδεμία πλέον ἔμεινε σήμερον ἀμφιβολία περὶ τῶν παραδόξων τῳόντι ἐκείνων ὑφασμάτων, ἀλλὰ καὶ ἡ χρῆσις τοῦ περιέργου τούτου ὀρυκτοῦ ἀνενεώθη ἐπ' ἐσχάτων.

Εὑρίσκεται δὲ ὁ ἀμίαντος εἰς πολλοὺς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης τόπους, καὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων, εἰς τὴν Κύπρον καὶ Κρήτην· κατασκευάζονται δὲ ἐξ αὐτοῦ θρυαλλίδες, χάρτης ἄκαυστος, κτλ. Τῷ 1826 ὁ Ἱππότης Ἀλδίνης μετεχειρίσθη τὸ ὀρυκτὸν τοῦτο εἰς κατασκευὴν ἐνδυμάτων τῶν πυροσβεστῶν, καὶ ἐπέτυχε πληρέστατα. Ἐν Κορσικῇ, ἀναμιγνύοντες αὐτὸ μετ' ἀργίλλου, κατασκευάζουσιν ἀγγεῖα καὶ δυνατώτερα τῶν ἄλλων καὶ μᾶλλον ἀντέχοντα εἰς τὸ πῦρ.

ΕΥΘΑΛΕΙΑ.

Τὸ πολυετὲς τοῦτο φυτὸν τῆς Εὐρώπης, ὅπερ κατατάσσεται εἰς τὴν τάξιν τῶν στρυχνοειδῶν, ἐκλήθη παρὰ τῶν βοτανικῶν Ἄτροπος μὲν (Atropa,) ὡς δῆθεν ἀποκόπτον τὸ νῆμα τῆς ζωῆς τῶν ἐσθιόντων αὐτὸ, καθάπερ καὶ ἡ φερώνυμος Μοῖρα, εὐθάλεια δὲ (belladonna,) ἐπειδὴ τρόπον τινὰ τὸ ὡραῖον τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἐξαπατῶν ἕλκει τοὺς θεατὰς εἰς τὸ νὰ γευθῶσι καὶ πάθωσιν ὑπ' αὐτῶν, καθ' ὃν τρόπον καὶ οἱ ἑλκυόμενοι ὑπὸ τοῦ κάλλους τοῦ ὡραίου φύλου.

Ἡ εὐθάλεια λοιπὸν ἐστὶ φυτὸν δηλητηριῶδες· ἐπειδὴ δὲ φέρει καρπὸν ῥάγας μελαίνας, αἵτινες ἔχουσι μεγίστην ὁμοιότητα πρὸς τὰ μέλανα κεράσια, πολλάκις συμβαίνουν λάθη ὀλεθρίας συνεπείας ἔχοντα ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν ἐξ ἀγνοίας ἐσθιόντων αὐτὰς, καθόσον μάλιστα αἱ ὀπῶραι αὗται, ὥριμοι τυγχάνουσαι, παρέχουσιν ὑπόγλυκόν τινα γεῦσιν, ἄνοστον μὲν, ἀλλ' οὐδόλως καὶ δυσάρεστον. Ἀπὸ τὰς ῥάγας ταύτας τῆς εὐθαλείας συνέβη εἰς Παρισίους τῷ 1773 νὰ δηλητηριασθῶσι ταὐτοχρόνως δεκατέσσαρες παῖδες· ἄλλοτε πάλιν ἀναφέρεται ὅτι 150 Γάλλοι στρατιῶται, κατακορεσθέντες ἐν ἀγνοίᾳ ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ δηλητηριώδους τούτου φυτοῦ, ἀπέθανον πάντες μ' ὅλα τὰ φαινόμενα τοῦ δηλητηριασμοῦ.

Ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ φυτοῦ τούτου, ὧν γίνεται μεγίστη χρῆσις εἰς τὴν ἰατρικὴν, ἡ ῥίζα θεωρεῖται ἰδίως ὡς ἡ δραστηριώτερον ἐνεργοῦσα, ὃν τρόπον τὰ ναρκωτικὰ δηλητήρια. Ἐν γένει δὲ οὐδὲν φάρμακον ἐνεργεῖ δραστηριώτερον καὶ βεβαιότερον κατὰ τῶν ἐξωτερικῶν πόνων ὅσον ἡ εὐθάλεια· διὸ καὶ κατ' ἀρχὰς μετεχειρίσθησαν αὐτὴν ὡς ὑπνοφόρον, καθάπερ καὶ τὸ ὄπιον. Ἐσχάτως δὲ ἐγένοντο γνωστὰ πολλὰ πλεονεκτήματα τοῦ φυτοῦ τούτου, συντελοῦντος, μεταξὺ ἄλλων, τὰ μέγιστα καὶ εἰς τὰς παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἰδίως εἰς τὰς τῆς ἴριδος, ἣν ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ διαςέλλῃ ὑπερβαλλόντως.

Τὸ φυτὸν τοῦτο φύεται καὶ εἰς τὰ ὄρη τῆς Ἑλλάδος.

ΣΥΜΜΙΚΤΑ.

ΤΟ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣ ΖΗΝ.—Ὁμολογῶ ὅτι αἰσθάνομαι ἀπέχθειαν πρὸς πάντα τὰ ἐπαγγέλματα ἐκεῖνα, ἅτινα τὸν ἄνθρωπον κατατάσσουσιν εἰς ἓν τῶν μεγάλων ταγμάτων, τῶν κοπιώντων ὑπὸ τὴν μάστιγα τῆς ἀνάγκης, καὶ ἀμείβουσι τὴν δουλείαν του διὰ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου. Εἶνε λοιπὸν τόσον ποθητὴ ἡ ζωὴ διὰ νὰ τὴν ἀγοράζῃ τις τόσον ἀκριβὰ, καὶ δὲν εἶνε γελοῖος κύκλος τὸ νὰ ἐργάζηταί τις διὰ νὰ ζῇ, ὅταν δὲν ζῇ παρὰ διὰ νὰ ἐργάζηται; Ἀγνοῶ τί φρονοῦσιν οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐμοὶ τοιοῦτος βίος ἐνθυμίζει πάντοτε τὰ δείλαια ἐκεῖνα ζῶα, τὰ καταδεδικασμένα νὰ στρέφωσι νερόμυλον. Ἀπὸ τῆς πρωΐας μέχρι τῆς ἑσπέρας καὶ ἡμέραν μεθ' ἡμέραν, ὑπὸ καύσωνα καὶ ὑπὸ βροχὰς, περιτρέχουσι τὸν στενὸν ἐκεῖνον κύκλον, μυριάκις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου θέτοντα τὸν πόδα καὶ τὸν μονότονον ἀκούοντες τῆς μηχανῆς των κρωγμόν· καὶ τοῦτο διατί; διὰ νὰ ῥέῃ ἀπό τινος ὀπῆς μικρὸς ὕδατος κρουνὸς, διὰ νὰ πηγάζῃ κἄποθεν ὀλίγη τροφή. Ἡ ἀνυπαρξία εἶνε, κατ' ἐμὲ, ἀσυγκρίτως προτιμοτέρα τοιαύτης ὑπάρξεως, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ μ' ὅλα της τὰ ἄνθη, μ' ὅλους τοὺς μαργαρίτας, πάντοτε δυσάρεστον δῶρον. Ἂν ἦνέ τις ἐλεύθερος ὡς ὁ ἀὴρ, ὡς ἡ χρυσαλίς· ἂν δύναται νὰ πετᾷ ἀπὸ ἄνθους εἰς ἄνθος, καὶ παντοῦ ὅπου νομίζει ὅτι δύναται νὰ μυζήσῃ ὀλίγην χαράν· ἂν νὰ ὑψοῦται πρὸς τὸν ἥλιον, ὅταν διψᾷ διὰ φῶς, καὶ νὰ πλανᾶται ἐπὶ μελαγχολικὰς λίμνας, ὅταν δι' ἠρεμίαν καὶ δρόσον εἶνε δυνατόν τις ἴσως νὰ ζήσῃ· ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ τὸν αἰσθανόμενον ζυγὸν ἐπὶ τοῦ τραχήλου του, χωρὶς νὰ θραύῃ ἐπ' αὐτοῦ τὴν κεφαλήν του.

ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ.—Πᾶν ὅ,τι ἐκ πρώτης ὄψεως προσβάλλει ζωηρῶς τὸν Εὐρωπαῖον περιηγητὴν, ἀποβιβαζόμενον εἰς τὴν γῆν ταύτην τῶν ἀντιπόδων, εἶνε ἡ ἀνατροπὴ τῶν τῆς φύσεως ἀναλογιῶν, εἰς ἃς ἦτο συνειθισμένος μέχρι τοῦδε.

Οὕτω λοιπὸν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς παρατηρεῖ τὴν διάταξιν τῶν ὡρῶν τοῦ ἔτους εἰς μεγίστην οὖσαν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τοῦ τόπου του. Ὁ Ἰανουάριος συμπίπτει εἰς τὸ μέσον τοῦ θέρους, καὶ ὁ Ἰούλιος εἰς τὸ μέσον τοῦ χειμῶνος. Ἡ ἄνοιξις ἄρχεται ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου, τὸ δὲ θέρος ἀπ' ἀρχῆς τοῦ Νοεμβρίου μέχρι τέλους τοῦ Φεβρουαρίου. Ὁ Μάρτιος, Ἀπρίλιος καὶ Μάϊος ἀποτελοῦσι τὸ φθινόπωρον, οἱ δὲ λοιποὶ μῆνες μέχρι τῆς 31 Αὐγούστου τὸν χειμῶνα. Τρεῖς μῆνας τακτικῶς βρέχει ἐν Αὐστραλίᾳ, τὰ δύο τρίτα τοῦ φθινοπώρου, τουτέστι τὸν Μάρτιον καὶ Ἀπρίλιον, καὶ τὸ τέλος τοῦ χειμῶνος, τὸν Αὔγουστον.

Καθ' ἣν ὥραν εἶνε μεσονύκτιον ἐνταῦθα, εἰς τοὺς ἀντίποδας εἶνε μεσημβρία, καὶ τἀνάπαλιν· ἡμεῖς βλέπομεν τὸν ἥλιον πρὸς νότον, ἐκεῖνοι δὲ πρὸς βορᾶν. Ὅταν ὁ καιρὸς ἦνε εὔδιος εἰς τὴν Αὐστραλίαν, τὸ βαρόμετρον καταβαίνει, ὑψοῦται δὲ ἐξ ἐναντίας, ὅταν προμηνύεται κακοκαιρία. Ἡ μεγαλητέρα ἡμέρα τοῦ ἐνιαυτοῦ εἰς τὴν Εὐρώπην εἶνε τὸν Ἰούνιον, εἰς τὴν Αὐστραλίαν δὲ τὸν Δεκέμβριον· ὁ θερμὸς ἀὴρ ἔρχεται αὐτόθι ἀπ' ἄρκτου, καὶ τὸ ψῦχος ἀπὸ μεσημβρίας. Εἰς τὴν χώραν ἐκείνην κατὰ τὰ ὑψηλότερα μέρη καὶ τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων περισσοτέρα ἀπαντᾶται θερμότης, παρὰ εἰς τὰς πεδιάδας.

Ἡ αὐτὴ ἀντίθεσις παρατηρεῖται εἰς ὅλα. Εἰς τὴν νέαν Γαλλίαν τῆς Αὐστραλίας οἱ κύκνοι εἰσὶ μελανοὶ, οἱ δὲ ἀετοὶ λευκοί. Ἡ μέλισσα ἐκεῖ δὲν κεντρόνει, τὸ δὲ πτηνὸν οὐδόλως κελαδεῖ. Ὁ νυκτικόραξ περιφέρεται τὴν ἡμέραν, καὶ ὁ κόκκυξ ἐκφέρει τοὺς κρωγμούς του τὴν νύκτα. Εἰς τὴν Αὐςραλίαν ἀπαντῶνται τετράποδα, ἅτινα ἔχουσι ῥάμφος καὶ ὠοτοκοῦν, καὶ ἄλλα, ἐφωδιασμένα μὲ εἶδος σάκκου ὑπὸ τὴν κοιλίαν, ἐνῷ φέρουσι τὰ νεογνά των. Τὰ κεράσια δὲν ἔχουσι πυρῆνα, τὰ δὲ ἀπίδια, ἅτινα εἰς τὰ κλίματά μας εἰσὶ συνήθως εὔχυλα, ἐκεῖ φαίνονται ὡς ἐὰν ἐφύησαν ἐπὶ δρυὸς, ἢ ὡς ἄμορφα τεμάχια ξύλου. Τὰ δένδρα ἐν γένει αὐτόθι δὲν παρέχουσι πυκνὴν σκιὰν, καθότι, ἀντὶ τοῦ πλατέος τῶν φύλλων, εἶνε ἐστραμμένον πρὸς τὸ φῶς τὸ λεπτὸν αὐτῶν μέρος καθέτως.

Πολὺς ἀπαιτεῖται καιρὸς ὅπως ἐξοικειωθῇ τις μὲ τὰ ἀντίστροφα ταῦτα φαινόμενα, καὶ ἐννοήσῃ τὸν λόγον τῆς ἀντιθέσεως ταύτης, ἥτις ἐπὶ τέλους ἀποβαίνει λίαν εὐκατάληπτος.

Ο ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΣ ΖΗΜΙΟΥΤΑΙ ΠΑΝΤΟΤΕ. — « Ἡ ὀλιγάρκεια εἶνε εἰς τὸν ἄνθρωπον εὐδαιμονία καὶ πλοῦτος,» ἔλεγε σοφός τις, καὶ δικαίως· διότι μόνος δυςυχὴς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶνε ὁ μὴ εὐχαριστούμενος εἰς ἣν εὑρίσκεται κατάστασιν, καὶ νυχθημερὸν ἐν ἀγωνίᾳ εὑρισκόμενος περὶ τῆς βελτιώσεως αὐτῆς. Τὸ ἑξῆς ἱστορικὸν ἀποδεικνύει πόσον ζημιοῦται ὁ πλεονέκτης καὶ ἄπληστος ἄνθρωπος, καὶ ἐπιβεβαιοῖ τὸν μῦθον τοῦ ἰδόντος τὴν ἑαυτοῦ σκιὰν ἐν τῷ ὕδατι κυνὸς, καὶ χάσαντος τὴν μερίδα τοῦ κρέατος, ἣν ἐκράτει εἰς τὸ στόμα, ἀντ' ἐκείνης, ἣν εἶδεν ἐν τῷ ὕδατι.

Ὅτε ὁ μέγας Ναπολέων ἠθέλησε τῷ 1811 νὰ οἰκοδομήσῃ τὸ διὰ τὸν υἱόν του, βασιλέα τῆς Ῥώμης, παλάτιον πλησίον τοῦ ὁδοφράγματος Πασσὺ, ἔτυχε κατὰ τὸ μέσον τῆς εὐθείας γραμμῆς νὰ εὑρεθῇ μικρά τις καλύβη, ἀνήκουσα εἰς πτωχὸν ὑποδηματοποιὸν, ὀνομαζόμενον Σίμωνα, ἧς τὸ γήπεδον ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ ἀγοράσωσι διὰ νὰ ἰσοπεδώσωσι τὸ μέρος· ἀλλ' ὁ ἄπληστος ὑποδηματοποιὸς, πληροφορηθεὶς τὰ διατρέχοντα καὶ κατακυριευμένος ὑπὸ πλεονεξίας, ἐζήτησε διὰ τὴν εὐτελῆ καλύβην του τὴν ὑπέρογκον τιμὴν τῶν 20,000 φράγκων. Τὸ δημαρχεῖον ἐδίστασεν ἐπ' ὀλίγον, ἀλλ' ἐπὶ τέλους συγκατένευσε νὰ προσφέρῃ τὴν τιμὴν ταύτην· ἀλλ' ὁ καλὸς Σίμων, δελεασθεὶς ὑπὸ τοῦ κέρδους καὶ θέλων νὰ ὠφεληθῇ τῆς περιστάσεως, ἐζήτησε 40,000 φράγκα, τιμὴν διακοσίας φορὰς μεγαλητέραν τῆς ὁλικῆς ἀξίας τοῦ κτήματος· ἕως οὗ τὸ δημαρχεῖον ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ ἀποῤῥίψῃ τὴν αἴτησιν τοῦ ὑποδηματοποιοῦ ὡς ὑπέρογκον, καὶ ἀπέπεμψεν αὐτὸν, ἀποφασίσασα νὰ κυρτώσῃ ὀλίγον τὴν εὐθεῖαν γραμμὴν ἀφίνουσα ἀνέπαφον τὸ παράπηγμα τοῦ ὑποδηματοποιοῦ. Ἀλλ' ἅμα ἐπιληφθὲν τοῦ ἔργου, παρετήρησεν ὅτι ἡ καμπύλη ἐκείνη γραμμὴ καὶ τὸ ἀπέναντι τοῦ παλατίου ἄθλιον ἐκεῖνο παράπηγμα κατέςρεφον τὴν ἀναλογίαν τοῦ ὅλου καὶ παρεῖχον δυσάρεστον θέαν, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν τούτων ἦτο ἀπολύτως ἀναγκαία ἡ κατεδάφισις τῆς καλύβης. Μετεκάλεσαν λοιπὸν πάλιν τὸν ἰδιοκτήτην, ὅςις τὴν φορὰν ταύτην, σκανδαλιζόμενος ὑπὸ τῆς προσφόρου περιστάσεως καὶ τοῦ κέρδους, ὡς συμβαίνει εἰς τοιαύτας ἐκτάκτους περιςάσεις, ἐζήτησεν 60,000 φράγκα, μὴ θέλων κἂν νὰ ῥίψῃ βλέμμα εἰς τὰς 50,000 φρ. ἅς τινας τῷ ἐπρόσφερον. Εἰδοποιηθεὶς περὶ τούτου ὁ Αὐτοκράτωρ, ὠργίσθη μεγάλως καὶ διέταξεν οὔτε ὀβολὸν περισσότερον νὰ μὴ προσφέρωσι, προτιμήσας νὰ ἀλλάξῃ ἐξ ὁλοκλήρου τὸ σχέδιον. Ὁ καλὸς ὑποδηματοποιὸς, ἐννοήσας τότε τὸ σφάλμα του, συγκατένευσε νὰ προσφέρῃ τὴν ἰδιοκτησίαν του ἀντὶ τῶν προσφερθέντων 50,000 φράγκων. Ἐπειδὴ δὲ ἀπέῤῥιψαν τὴν πρότασίν του, κατέβη ἐναλλὰξ εἰς τὰς 40,000, εἶτα εἰς τὰς 30,000 μέχρι τῶν 10,000 φράγκων· ἀλλὰ κἀνεὶς δὲν τῷ ἔδιδεν ἀκρόασιν. Ἐπὶ τέλους ἀπεφάσισαν νὰ ἀγοράσωσι τὴν καλύβην ἐπὶ δικαίᾳ τινὶ τιμῇ, ὅταν εἰς τοῦτο τὸ μεταξὺ ἐπῆλθον τὰ δυστυχήματα τοῦ 1814, ὁπότε δὲν ἠδύναντο πλέον νὰ σκεφθῶσι περὶ τοῦ παλατίου τοῦ βασιλέως τῆς Ῥώμης. Μετά τινας μῆνας ὁ Σίμων ἐπώλει τὸ παράπηγμά του ἀντὶ 150 φράγκων, ἀλλ' οὐκ ἦν ἀγοραστής· ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη νὰ τὸ ἐκποιήσῃ διὰ 100 φράγκα μόνον, καὶ ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν πώλησιν ταύτην εἰσήρχετο εἰς τὸ φρενοκομεῖον. Ἡ ἄπληστος πλεονεξία του, ἀποτυχοῦσα, τὸν κατέστησε παράφρονα.

ΤΥΦΛΟΙ ΚΑΙ ΚΩΦΑΛΑΛΟΙ ΤΕΧΝΙΤΑΙ.—Αἱ παράδοξοι πρόοδοι τῶν κωφαλάλων τῆς σήμερον μᾶς κινοῦσιν εἰς ἔκπληξιν καὶ θαυμασμὸν δικαίως· διότι βλέπομεν κωφαλάλους καθηγητὰς, κωφαλάλους ἀναγινώσκοντας, τυφλοὺς τεχνίτας καὶ κατασκευαστὰς θαυμασίων ἔργων, κτλ. Ὁ Κύριος Μαρμιὲ διηγεῖται τὴν παράδοξον ἱστορίαν τυφλοῦ τινος γλύπτου, ὀνομαζομένου Κλέϋνχεν, ἐκ τῆς ἐν Τυρολίᾳ πόλεως Ἰνσβρούκης, ὅςτις, ἀπολέσας ὁκταετὴς τὴν ὅρασίν του ἐκ τῆς νόσου τῶν εὐφλογιῶν, τοσούτῳ ζωηρὰς διετήρησε τὰς ἐντυπώσεις τῆς παιδικῆς του ἡλικίας, ὥστε ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκ τῶν μικρῶν ἀγαλμα-

τίων τῶν Ἁγίων κατήντησε νὰ προβῇ εἰς ἔργα γλυπτικῆς τέλεια καὶ ἐπισύροντα τὸν θαυμασμὸν τῶν συγχρόνων του. Πρό τινος καιροῦ ἐγένετο λόγος ἐν ταῖς ἐφημερίσι περί τινος ζωγράφου, Κορνέτου ὀνομαζομένου, ὅστις διεκρίθη ἀρκούντως διὰ τῶν ὡραίων ἔργων του, πολλὰ τῶν ὁποίων διέπρεψαν εἰς πολλὰς ἐκθέσεις. Πλὴν ὅπερ ἀπετέλει ἀληθὲς φαινόμενον τὸν ζωγράφον τοῦτον, ἦν ὅτι ἐγεννήθη ἄνευ βραχιόνων καὶ ἐζωγράφει διὰ τῶν ποδῶν του. Ὁποῖα θαυμάσια πράττει ἐνίοτε ἡ φύσις!

Ζητεῖται ἂν ἦνε δυνατὸν νὰ δοθῇ ἰδέα ἀκουστικῆς ἢ μουσικῆς καὶ εἰς τοὺς κωφούς. Ἱερεύς τις, Κώσταλ Βιτόβεν καλούμενος, ἀποκατασταθεὶς ἐξ ἀσθενείας κωφὸς, ἐπενόησε τὸ διὰ χρωμάτων κλειδοκύμβαλον, δι' οὗ ἔθελγε πραγματικῶς διὰ τῶν ἁρμονικωτάτων καὶ πεπληρωμένων μελῳδίας ἤχων του. Ἡ διαφορὰ εἰς τοῦτο μόνον συνίσταται, ὅτι δὲν ἦτο κωφὸς ὅτε τὸ μουσικὸν πνεῦμα ἀνεπτύχθη ἐν αὐτῷ.

Ὑπάρχει σήμερον εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Κωνσταντινουπόλεως Ὀθωμανός τις, κεκομμένας ἔχων μέχρι τοῦ ἀγκῶνος ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας, ὅστις ὅμως κατασκευάζει γραφίδας διὰ τοῦ καλάμου, κόπτει τὸν χάρτην καὶ λαμβάνων δι' ἀμφοτέρων τῶν ἀγκώνων τὸν κάλαμον γράφει θαυμασιώτατα καὶ μὲ τὸν ἐντελέστερον καλλιγραφικὸν τύπον.

Εἰς Νεάπολιν λέγεται ὅτι ἔζη πτωχός τις σανδαλοποιὸς, τυφλὸς ἐκ περισσάσεως, ὅστις ἐμβάλωνε καὶ ἔρραπτε τὰ σανδάλια μὲ τὸν ἐπιτηδειότερον καὶ τελειότερον τρόπον. Πλὴν περὶ τοῦ ἰδίου ἀναφέρεται καί τι θαυμασιώτερον. Πλησίον τοῦ μικροῦ παραπήγματος ὅπου εἰργάζετο ὑπῆρχεν ἐργαστήριον ὡρολογοποιοῦ, καὶ, ὁσάκις ἐσήμαινον τὰ ὡρολόγια, ἐκτύπα καὶ αὐτὸς διὰ τοῦ ποδὸς ἀντιστοίχως τὰς ὥρας. Μετὰ δεκαπέντε ἔτη ὁ ὡρολογοποιὸς μετέφερε τὸ ἐργαστήριόν του εἰς ἄλλην συνοικίαν· ἀλλὰ τοσαύτην ἕξιν ἔλαβον τὰ νευρα τοῦ σανδαλοποιοῦ, ὥστε ἐξηκολούθει σχεδὸν μηχανικῶς νὰ κρούῃ τὸν πόδα του ἀκριβῶς τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐσήμαινον ἄλλοτε πλησίον του τὰ ὡρολόγια, καί τοι μὴ ἀκούων πλέον τὸν κτύπον αὐτῶν.

ΓΝΩΜΙΚΑ.—Τὰ χρήματα, λέγουν τινὲς, κάμνουν τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ δὲν εἶνε καλήτερον ὁ ἄνθρωπος νὰ κάμνῃ τὰ χρήματα;

Καί τοι ὁ μὴ ἔχων χρήματα εἶνε πτωχὸς, ὁ μὴ ἔχων ὅμως ἄλλο ἢ χρήματα εἶνε ἔτι πτωχότερος.

Ὁ ἄνθρωπος εἶνε ὑγιέστερος καὶ εὐτυχέστερος, ὅταν ἥκιστα συλλογίζηται περὶ ὑγείας καὶ εὐδαιμονίας αὐτοῦ.

Ἐὰν δὲν θέλῃς νὰ ὀργισθῇς, μὴ φιλονεικῆς μὲ ἀνόητον. Ἐνθυμοῦ ὅτι ὅσον ἀμβλύτερον εἶνε τὸ ξυράφιον, τόσον περισσότερον σὲ κάμνει νὰ πονῇς καὶ νὰ κόπτεσαι.

Ἡ συνείδησις εἶνε ἡ φωνὴ τῆς ψυχῆς, τὰ δὲ πάθη ἡ φωνὴ τοῦ σώματος.

Οὐδέποτε ὑπῆρξεν οὔτε καλὸς πόλεμος, οὔτε κακὴ εἰρήνη.

Ἀνεπιτήδειος εἶνε ὅστις δὲν γινώσκει νὰ προλάβῃ τὴν ἔριν, μωρὸς ὅστις δίδει αἰτίαν εἰς αὐτὴν, καὶ δυστυχὴς ὅστις δὲν τὴν ἀποφεύγει.

Κάλλιον νὰ κάμνῃς τὸ καλὸν καὶ νὰ ὁμιλῶσι κακῶς περὶ σοῦ, παρὰ νὰ ἦσαι κακὸς καὶ νὰ ὁμιλῶσι καλῶς περὶ σοῦ.

Ἡ ἀθάνατος ἀνάμνησις ἀγαθοῦ ἔργου διαχέει ἐφ' ὅλου τοῦ βίου ἡμῶν ἄρωμα καὶ μύρον εὐδαιμονίας.

Οἱ κοινωνικοὶ νόμοι εἶνε ὡς τὰ ἐνδύματα· ἐνοχλοῦσιν ὀλίγον, ἀλλὰ φυλάττουσι τὸν φέροντα αὐτά.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΥΚΩΜΑ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Σ. ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ.

Νὰ γράψω στίχους μὲ ζητεῖς διὰ τὸ λεύκωμά σου.
Θέλεις καὶ πάλιν ν' ἀναβῶ τὴν ῥάχιν τοῦ Πηγάσου;
ἀλλ' εἶν' ὁ Πήγασος τραχὺς, ἀφηνιᾷ κ' ἐκκρούει.
Καλῶ τὸν Φοῖβον βοηθὸν, ὁ Φοῖβος δὲν μ' ἀκούει,
καὶ νὰ μ' ἰδῇς ἀνάσκελον ἱππότην ἑτοιμάσου.

Τὸν νοῦν μου εἰς καλόποδας ἀπέμαθον νὰ κλείω,
καὶ τὰς ἰδέας μου ὡς βοῦς ἀρότρου νὰ ζευγνύω.
Διατελοῦσ' εἰς διαρκῆ διάστασιν τὰ ζεύγη·
ὅταν εὑρίσκω ἔννοιαν, ἡ ἔκφρασις μοὶ φεύγει,
κ' ἐνίοτε ἀποσκιρτοῦν δραπέτιδες κ' αἱ δύω.

Ἀλλ' ἔστω πῶς κατώρθωσα, ἰδρῶν καὶ ἀπαυδήσας,
τῶν ἰδεῶν τὰς πτέρυγας νὰ περικείρω ἴσας,
ὡς τὰς ἰδέας ἐλαφρὰς ἐν χρῷ νὰ κατακείρω.
Τί ἂν τὸ πνεῦμά μου στρεβλῶ; τί ἂν τὸν χάρτην φθείρω;
τί ἂν λαλῶν ἀποστομῶ τοῦ Παρνασσοῦ τὰς κίσσας;

Τί ἂν ὁ νοῦς μου δὲν πηχθῇ οὐδ' ἀποκάμῃ τίκτων
παρίσους φράσεις, ὁρμαθοὺς ὁμοιοκαταλήκτων,
ἂν συλλαβὰς σφυρηλατῶ, ἂν πελεκῶ ἰάμβους;
Δὲν θὲ νὰ δρέψω δι' αὐτὸ ποιητικοὺς θριάμβους·
δὲν θὰ κινῶ εἰς θαυμασμὸν, ἀλλὰ θ' ἀξίζω οἴκτον.

Ἀλλ' ἀντὶ ἴσως τοῦ νοὸς ἂν τὴν καρδίαν κρούσῃς,
ἐλπίζεις κελαδήματα ποιήσεως ν' ἀκούσῃς;
νομίζεις ὅτι τὸν ἀφρὸν τῆς Κασταλίας πίνω;
Δακρύων τὸ ποτήριον εἶν' ἔμπλεων ἐκεῖνο,
φαρμ[illegible] δὲν εἶνε πρόποσις τῆς γλυκυφώνου Μούσης.

Τῆς Μούσης; φεῦ! Ἦν ἐποχὴ, καθ' ἣν μοὶ ἐπεφάνη·
ἀκτίνων περιέβαλλε τὴν κόμην της στεφάνη,
καὶ τῶν γοργῶν της ὀφθαλμῶν ἐξήστραπτον ἀκτῖνες.
Βαθέως τῆς καρδίας μου ἐσκίρτησαν αἱ ἶνες,
κ' εἰς μέθην ἄγνωστον ὁ νοῦς παραδοθεὶς ἐμάνη.

Ὡραία ἦν ὡς ἄνοιξις τῶν οὐρανῶν ἡ κόρη.
Τὸ βλέμμα εἶχε συμπαθὲς ὁπόταν μ' ἐθεώρει·
κ' εἶδα ποτὲ, τὴν χάριν της κοσμοῦν, νὰ διαστείλῃ
οὐράνιον μειδίαμα τ' ἀθάνατά της χείλη,
καὶ μειδιῶσα ὅλας μου τὰς θλίψεις παρηγόρει.

Τὴν εἶδα καὶ ὅτ' ἔπασχον· καὶ ἡ καρδιογνῶστις
μακρὸν μ' ἠτένισε, καὶ ἦν ὑγρὸς ὁ ὀφθαλμός της,
κ' ἐσκίαζε τὴν ὄψιν της βαρυθυμίας νέφος.
Τὴν εἶδα ὅτι ἔκλαιε καὶ ἔκλαυσα ὡς βρέφος,
κ' ἦν ἡ καρδία μου κηρὸς τηκόμενος ἐμπρός της.

Ἄλλοτε—ὅραμα γλυκύ!—μ' ἐφάνη προσελθοῦσα,
καὶ ἔνευσεν ἐπάνω μου κ' ἐχάραξεν ἡ Μοῦσα
δι' ἄκρου τοῦ δακτύλου της ἐπὶ τὸ μέτωπόν μου
τὰς δύο λέξεις: σ' ἀγαπῶ! καὶ διὰ τῶν φλεβῶν μου
ἐχύθη λάβα ῥέουσα καὶ φλὸξ κυκλοφοροῦσα.

Τῆς ἁρμονίας μ' ἔνευεν ὑπερχειλὴς φιάλη,
κ' ἐνθουσιῶν τὸ στόμα μου ἠνοίγετο νὰ ψάλῃ,
ὅταν τὴν εἶδα· κ' ἤστραπτε τὸ βλέμμα της ὀργίλως,
καὶ ἀπεστράφ', εἰρωνικῶς προτείνουσα τὸ χεῖλος,
καὶ ὅτι εἶν' ἐνόησα οἱ ἐκλεκτοί της ἄλλοι.

Δι' ἄλλους νεωτέρους μου ὁ μαγικός της γέλως
καὶ οἱ γλυκεῖς της ψίθυροι· μετ' ἄλλων εὐτραπέλως
ἢ τρυφερῶς συνομιλεῖ, σεμνολογεῖ ἢ παίζει,
ἐμὲ δ' ἡ ἐγκατάλειψις εἰς θάνατον πιέζει,
κ' ἐκπνέει, πρὶν ἢ διαβῇ τὰ χείλη μου, τὸ μέλος.

Σιγὴ μοὶ πρέπει τοῦ λοιποῦ. Αἱ πρῶται τῶν νεφάδων
τὰ βλέμματ' ἀποτρέπουσι τῶν Ἑλικωνιάδων.
Εἰς τ' ἄνθη τὰ ἐαρινὰ ἀρέσκονται ἐκεῖναι·
εἶνε ἀθάνατοι θεαὶ πλὴν καὶ γυναῖκες εἶναι,
καὶ γέλωτά των ἄσβεστον κινεῖ ὁ κύκνος ᾄδων.

Ἤδη τὸ στάδιον ὑμῶν· σεῖς ψάλλετε οἱ νέοι.
Δὲν ἦτο Μούσης ἡ μορφὴ, ἣν εἶδα νὰ σ' ἐμπνέῃ;
Ἐσίγα καὶ τὴν ἤκουες, ὡμίλει καὶ ὠχρίας,
κ' εἰς τὸ εὐρύ σου μέτωπον νεφέλας ἢ αἰθρίας
οἱ ὀφθαλμοί της ἔφερον ὡς ἥλιοι ὡραῖοι.

Γλυκὺ ἐκ τῶν χειλέων σου τῶν ποιητῶν τὸ μέλι
τότ' ἔῤῥεε, μελῳδικὴ τοῦ Παρνασσοῦ κυψέλη.
Σεῖς τῶν προγόνων βόσκετε τὰς δάφνας· σεῖς τὴν λύραν
τονίσατε, τοῦ Σολομοῦ, τοῦ Ζαλακώστα χήραν,
καὶ σεῖς τ' ἀρχαῖ' ἀνεύρετε πολύδοξά μας μέλη.

Μετὰ μικρὸν ὑμνούμενον θὰ φέρωσιν αἱ ᾠῆμαι
τὸ ὄνομά σου, ποιητά· τότε νεκρὸς θὰ εἶμαι,
διότι ὁ ἀκοίμητος εἰς τὴν ψυχήν μου σκώληξ
μὲ δάκνει, καὶ θὲ νὰ ῥαγῇ τοῦ βίου ἡ πομφόλυξ.
Ὦ! τότε ψάλλ' ἐνίοτε ἐκεῖ ὁποῦ θὰ κεῖμαι!

Εἰς τὰς γλυκείας σου ᾠδὰς θὲ νὰ ἐπικροτήσω·
καὶ ἡ φωνή σου, ὁ ἄγγελος τῆς γῆς ὁποῦ θ' ἀφήσω,
θὲ νὰ μοὶ φέρῃ τὴν ἠχὼ ἀπὸ τὸν ἄνω βίον
τῆς εὐτυχίας, ἣν εἰς σᾶς ἀπήντησα πλησίον,
τοῦ πλούτου, ὃν θὲ νὰ θρηνῶ καταλιπὼν ὀπίσω.

Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΜΟΥ.

(Τῷ ἀναγνώστῃ).

Κοινὰς ἐμπνεύσεις, ἀπιθάνους μύθους
σοὶ παραδίδω, πλάσματα ὀνείρων·
μὴ τ' ἀποβάλῃ ὀφθαλμός σου εἴρων,
μετ' εὐμενοῦς μειδιάσε τους ἤθους.
Τοῦ Παρνασσοῦ δὲν πνέουσι τὸ μύρον,
ἀλλ' ἔῤῥευσαν ἐκ παλλομένου στήθους.

Τὸν ἀφανῆ μου ζωγραφοῦσι βίον,
τὸν βίον τῆς καρδίας. Θὰ ἐζήτεις
εἰς τὰς σελίδας τούτων τῶν βιβλίων
μάτην τῆς Μούσης καλλονὰς, καὶ εἴ τις
στίλβ' εἰς αὐτὰς δὲν εἶνε μαργαρίτης,
ἀλλ' εἶνε λάμπων σταλαγμὸς δακρύων.

Δὲν παριστῶσ' οἱ στίχοι ἀναμνήσεις·
τὸ παρελθὸν δὲν ζωγραφοῦν,—τὸ μέλλον.
Ἂν εἰς αὐτὰς μορφαὶ γελοῦν Ἀγγέλων,
ἀόριστοι τὰς πλάττουν προαισθήσεις.
Ὁ ἥλιος δὲν βάφει ἀνατέλλων
τὰ φύλλα ταῦτα, τὰ χρυσόν' ἡ δύσις.

Ἐμπρός σου μαρανθέντα βλέπεις ἄνθη,
ἀνθῶν εἰκόνας ἔτι ἀβλαστήτων·
ἐκ τῶν κρυπτῶν τῆς τύχης μου ἀδύτων
φωνὴ μυστηριώδης ἀπεφάνθη
εἰς τὴν καρδίαν, ὄχι τί ἠσθάνθη,
τί δυνατὸν νὰ αἰσθανθῇ τῇ ἤτον.

Εἰς ταῦτα δάκρυ μὴ σταλάξαν κλαίει,
καὶ στεναγμὸς οὐκέτι ἀναδύων·
εἰς ταῦτα αἰσθημάτων ἀναιτίων
πυρκαϊὰ, τροφὴν ζητοῦσα, καίει,
καθὼς ἡ λάβα ἡ τῶν ἡφαιστείων
πυρίνη εἰς τῆς γῆς τὰ σπλάγχνα ῥέει.

Δὲν ἀποβλέπ' εἰς ἔπαινον καὶ φήμην
τῶν ἀσθενῶν ἐμπνεύσεων τὸ πλάσμα,
διότι εἶμ' ἐγὼ τὸ φροῦδον ἄσμα
οἷος εἰμὶ, οὐ μόνον οἷος ἤμην.
Ἂς τὸ δεχθῇ βαθὺ τῆς λήθης χάσμα,
ἂν εἰς τὴν σὴν δὲν ἀποθάνῃ μνήμην.

Οὐδεὶς θὰ μ' ἀναγνώσ' ἢ θὰ μὲ κρίνῃ,
οὐδὲ μοὶ μέλ' ἡ τῶν ἀνθρώπων κρίσις.
Ἀλλ' ἂν ποτε εἰς στίχος σὲ ἡδύνῃ,
εἰς ἓν' ἂν μειδιάσῃς ἢ δακρύσῃς,
ἂς λείψωσι κεναὶ χειροκροτήσεις,
οὐδ' ἄλλον θέλουν στέφανον ἐκεῖνοι.

Ὁ θάνατος ἐντὸς ὀλίγου μέλλει
μὲ τὰ ζηρὰ νὰ μ' ἀναρπάσῃ φύλλα.
Ἂν τότε ἡ φωνή σου ἀπαγγέλλῃ,
τὰ ἔπη μου, θὲ νὰ μοὶ γίνουν φίλα,
καὶ θὰ φαιδρύνῃς ὡς ἡ Φιλομήλα
τὸν τάφον μου μὲ παραδείσου μέλη.

Α Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗΣ.

ΠΑΡΕΡΓΑ.

ΑΣΙΑΤΙΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ.

Ο ΑΠΑΤΗΘΕΙΣ ΔΙΑΒΟΛΟΣ.

Οἱ Ἑβραῖοι εἶχον καλλιεργήσει τοὺς ἀγρούς των· ὁ Διάβολος φθάνει καὶ τοῖς λέγει: « Ἐπειδὴ τὸ ἥμισυ τοῦ κόσμου ἀνήκει εἰς ἐμὲ, δικαιωματικῶς ἄρα ἀπαιτῶ νὰ λάβω καὶ τὸ ἥμισυ μέρος τοῦ εἰσοδήματός σας. » Ἀλλ' οἱ Ἑβραῖοι, φύσει πονηροὶ, τῷ εἶπον: « Λάβε ἂν θέλῃς τὸ ὑπὸ τὴν γῆν κεκρυμμένον μέρος.—Ὄχι! φωνάζει ὁ Διάβολος, θὰ λάβω τὸ μέρος τὸ ὑπὲρ τὸ ἔδαφος. » Οἱ Ἑβραῖοι τότε σπείρουσι ῥαφανίδας, καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς συλλογῆς, αὐτοὶ μὲν ἔλαβον τὰς ῥίζας, ὁ δὲ Διάβολος δὲν εἶχεν ἄλλο τι νὰ λάβῃ εἰμὴ τὰ φύλλα. Τὸ ἀκόλουθον ἔτος ὁ Διάβολος παρῳργισμένος ἐφώναζε: «Θὰ λάβω τώρα τὸ μέρος τοῦ προϊόντος τοῦ ὑπὸ τὴν γῆν. » Οἱ Ἑβραῖοι ἔσπειραν τότε κριθὴν καὶ σῖτον, καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ καιρὸς τῆς συγκομιδῆς ἔλαβον τοὺς στάχεις, ἐνῷ ὁ Διάβολος δὲν εἶχέ τι νὰ λάβῃ εἰμὴ τὰς ῥίζας.

Ο ΑΠΟΔΟΘΕΙΣ ΑΓΡΟΣ.

Ὅταν κατείχετο ἡ Ἱσπανία ἀπὸ τοὺς Ἄραβας, εἷς Καλίφης ἠθέλησε νὰ αὐξήσῃ τοὺς κήπους του καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ οἰκίσκον ἐπὶ μικροῦ ἀγροῦ, κειμένου κατὰ τὴν ἐσχατιὰν αὐτῶν καὶ ἀνήκοντος εἰς πτωχὴν χήραν, ἥτις ἀπεποιήθη νὰ τὸν ἀπαλλοτριώσῃ ὡς πατρικόν της κτῆμα· ἀλλ' ὁ Καλίφης ἢ ὁ ὑπουργός του κατέλαβε διὰ τῆς βίας τὸν μικρὸν τοῦτον ἀγρὸν, καὶ ᾠκοδόμησε παλάτιον λαμπρὸν καὶ ὁλόχρυσον. Ἡ πτωχὴ χήρα ἀπῆλθε καὶ παρεπονέθη εἰς τὸν Καδῆν τῆς Κορδούης. Ἡ ὑπόθεσις ἦτο δύσκολος, ἀλλ' ὁ Καδῆς, ὢν φύσει ἀγαθὸς, δὲν ἐδίστασε νὰ ἀναβῇ ἐπὶ τοῦ ὄνου του καὶ νὰ ἀπέλθῃ πρὸς συνάντη-

σιν τοῦ Καλίφου, καθ' ἣν ὥραν οὗτος εὑρίσκετο εἰς τὸ νέον του μέγαρον περικυκλωμένος ὑπὸ τῆς αὐλῆς του καὶ τῆς θεραπείας του. Ὁ Καδῆς ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ μέγαν σάκκον· ἀφοῦ δὲ προσεκύνησε τὸν Καλίφην, παρεκάλεσεν αὐτὸν νὰ τῷ ἐπιτρέψῃ νὰ πληρώσῃ τὸν σάκκον του χώματος ἐκ τοῦ κήπου ἐκείνου. Ὁ Καλίφης συνήνεσεν, ὁ δὲ Καδῆς, ἀφοῦ ἐπλήρωσε τὸν σάκκον του, εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα μὲ τὴν ἀστείαν ἐκείνην καὶ ἀφελῆ παῤῥησίαν, τὴν ἰδιάζουσαν τοῖς Ἀσιανοῖς: «Πολύχρονε βασιλεῦ, διὰ νὰ τελειώσω τὸ ἔργον μου πρέπει νὰ μὲ βοηθήσῃς νὰ φορτώσω τὸν σάκκον μου ἐπὶ τοῦ ὄνου.» Ὁ Καλίφης, ὅστις ἄλλως τε καὶ αὐτὸς ἦτο ἀγαθὸς, προθυμοποιεῖται νὰ φανῇ ὑποχρεωτικὸς εἰς τὸν εὐνοούμενόν του Καδῆν, πλὴν δοκιμάζων νὰ σηκώσῃ τὸν σάκκον εὑρίσκει αὐτὸν βαρύτατον. «Βασιλεῦ! λέγει τότε μεγαλοφώνως ὁ Καδῆς, ἐὰν αὐτὸς ὁ σάκκος, ὁ ὁποῖος ἐλάχιστον μέρος χώματος περιέχει, σοὶ ἐφάνη βαρύτατος, πῶς θέλεις δυνηθῇ νὰ φέρῃς ἐπ' ὤμων σου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν ὅλην αὐτὴν τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἀδίκως ἐσφετερίσθης;» Ὁ Καλίφης, κατανυχθεὶς ὑπὸ τῆς ἀλληγορίας, ἀπέδωκε τὸν ἀγρὸν εἰς τὴν πτωχὴν γυναῖκα, παραχωρήσας μάλιστα εἰς αὐτὴν καὶ τὸν ἀνεγερθέντα ἐπ' αὐτοῦ οἰκίσκον μεθ' ὅλων τῶν ἐπίπλων του, τὸν δὲ Καδῆν προσέλαβεν ἰδιαίτερόν του σύμβουλον.

ΤΟ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ.

Δερβίσσης, ὁδοιπορῶν ἐν Ταρταρίᾳ, ἔφθασεν εἰς τὴν πόλιν Βάλκον καὶ διηυθύνθη εἰς τὸ βασιλικὸν μέγαρον, ὅπερ ἐξέλαβεν ὡς ξενοδοχεῖον. Παρατηρήσας δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, ἐπροχώρησε, καὶ μετὰ διαφόρους ἐξελιγμοὺς εἰσῆλθεν εἰς μικρὰν στοὰν, ἐν ᾗ, ἀποθέσας κατὰ γῆς τὴν πήραν του, ἥπλωσε τὸν μικρὸν τάπητα, ὃν ἔφερε μεθ' ἑαυτοῦ, κατὰ τὸ ἔθος τῶν Ἀνατολιτῶν, καὶ ἐξηπλώθη ἐπ' αὐτοῦ. Ἐν τούτοις οἱ βασιλικοὶ θεράποντες, περιτριγυρίσαντες αὐτὸν, ἠρώτων τί ἐζήτει ἐν τῷ βασιλικῷ μεγάρῳ, καὶ διεβεβαίουν αὐτῷ ὅτι ὁ βασιλεὺς δὲν ἐδέχετο ἐκείνην τὴν ὥραν ἀκροάσεις. Ὁ Δερβίσσης ἀπεκρίνετο ἀφελῶς ὅτι ἐσκόπει νὰ διανυκτερεύσῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐκεῖνο, καὶ ἐντεῦθεν ἠγέρθη οὐκ ὀλίγη φιλονεικία μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν βασιλικῶν θεραπόντων. Ἔτυχε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν νὰ διέρχηται ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς, ὅστις, πλησιάσας καὶ μαθὼν τὸ ἱστορικὸν, ἠνώησεν ἀμέσως τὴν πλάνην· ἀποταθεὶς δὲ πρὸς τὸν Δερβίσσην, ἠρώτησεν αὐτὸν πῶς ἦτο δυνατὸν νὰ ἐκλάβῃ βασιλικὸν μέγαρον ὡς δημόσιον ξενοδοχεῖον, ἐνῷ μεγίστη ὑπῆρχε διαφορὰ μεταξὺ ἀμφοτέρων.— «Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Δερβίσσης, ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σὰς ἀποτείνω δύο τρεῖς ἐρωτήσεις.—Λέγε, ἀπήντησεν ὁ βασιλεὺς, ὅστις ἤρχησε νὰ νοστιμεύεται τὸν ἀφελῆ καὶ χαρίεντα τρόπον τοῦ Δερβίσσου.— Ποῖοι κατῴκησαν ἐν πρώτοις εἰς τὸ οἴκημα τοῦτο μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς του;—Οἱ πρόγονοί μου, ἀπήντησεν ὁ βασιλεύς. —Καὶ τίς ἦν ὁ τελευταῖον κατοικήσας ἐν αὐτῷ;—Ὁ ἀοίδιμος πατήρ μου.—Καὶ τίς οἰκεῖ τώρα εἰς αὐτό;— Ἐγὼ αὐτός.—Τίς δὲ θὰ κατοικήσῃ μετὰ τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα;—Ὁ υἱός μου, ὁ νῦν Πρίγκηψ καὶ ἐπίδοξος διάδοχος τοῦ θρόνου.—Ἄ! Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ Δερβίσσης, οἶκος, ὅστις ἀλλάσσει τοσούτῳ συνεχῶς τοὺς ἐνοικοῦντας καὶ δέχεται ἀλλεπαλλήλους ξένους, δὲν εἶνε πλέον ἀνάκτορον, νομίζω, ἀλλὰ ξενοδοχεῖον.» Ὁ μονάρχης, γοητευθεὶς ἐκ τῆς ἀφελείας καὶ τῆς ὀρθῆς κρίσεως τοῦ Δερβίσσου, προσέλαβεν αὐτὸν εἰς τὴν θεραπείαν του καὶ τὸν διώρισε μυστικοσύμβουλόν του.

ΤΟ ΑΠΟΛΕΣΘΕΝ ΒΑΛΑΝΤΙΟΝ.

Ὀθωμανὸς ἔμπορος, διαμένων ἐν Βαγδατίῳ, χάσας τὸ βαλάντιόν του, περιέχον διακόσια χρυσᾶ νομίσματα, διεκήρυξε δημοσίᾳ ὅτι ὑπόσχεται νὰ χαρίσῃ τὰ ἡμίση εἰς τὸν εὑρόντα καὶ ἀποδώσοντα αὐτό. Οὐλεμᾶς τις παρουσιάζεται, καὶ προτείνει νὰ ἀποδώσῃ τὸ εὕρημα ὑπὸ τὸν διακηρυχθέντα ὅρον· ἀλλ' ὁ ἔμπορος, διὰ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, λέγει ὅτι τὸ βαλάντιον περιεῖχε μετὰ τῶν διακοσίων νομισμάτων καὶ σμάραγδον μεγίστης ἀξίας, καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ τὸν ἀποδώσῃ ὁ εὑρὼν, ἂν ἤθελε νὰ λάβῃ τὸ ἥμισυ τοῦ χρηματικοῦ ποσοῦ. Μάτην ὁ ταλαίπωρος Οὐλεμᾶς ἐπικαλεῖται τὸν οὐρανὸν καὶ τὸν Προφήτην μάρτυρας ὅτι δὲν εὗρε τὸν σμάραγδον· ἡ ὑπόθεσις ἔφθασε μέχρι τοῦ Καδῆ, καὶ ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν μέγαν Βεζύρην Χερλούλην, ὅστις, ἐννοήσας τὸν δόλον, εἶπεν εἰς τὸν ἔμπορον: «Τὸ βαλάντιον, τὸ ὁποῖον ἔχασες, ἐκτὸς διακοσίων φλωρίων περιεῖχε, λέγεις, καὶ ἕνα πολύτιμον σμάραγδον· ὁ Οὐλεμᾶς διαμαρτύρεται μεθ' ὅρκου ὅτι τὸ βαλάντιον, τὸ ὁποῖον εὗρε, περιέχει μόνον διακόσια φλωρία· ἄρα ἄλλο εἶνε τὸ βαλάντιον, τὸ ὁποῖον ἔχασες, καὶ ἄλλο αὐτὸ, τὸ ὁποῖον οὗτος εὗρε. Διὰ νὰ μὴ συμβῇ δὲ καμμία ἀπάτη, ὕπαγε ὅθεν ἦλθες, καὶ φρόντισον νὰ ἀναγγείλῃς διὰ τοῦ κήρυκος περὶ τῆς ἀπωλείας βαλαντίου, περιέχοντος διακόσια φλωρία καὶ ἕνα σμάραγδον· ὁ δὲ Οὐλεμᾶς θὰ κρατήσῃ ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας τὸν εὑρεθέντα χρυσὸν, καὶ ἂν ὁ ἀπολέσας αὐτὸν δὲν παρουσιασθῇ ἐγκαίρως διὰ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶνε ἰδιοκτήτης, θὰ τὸν μεταχειρισθῇ ὡς ἴδιόν του κτῆμα.»

—

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΒΑΣΙΛΕΩΝ.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ.

Πέτρος ὁ Μέγας, Αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσσίας, ἤθελε πάντοτε, ὡς ὅλοι οἱ ἡγεμόνες, νὰ περιστοιχίζεται ὑπὸ ἀνθρώπων λίαν ἀφωσιωμένων αὐτῷ. Ἱστορεῖται ὅτι, ἐν καιρῷ ἐκστρατείας του τινὸς ἐναντίον τῆς Σουηδίας, συνέλαβε σοβαρὰς ὑπονοίας περὶ τῆς πίστεως τοῦ πνευματικοῦ του καὶ τοῦ ἰατροῦ του, καὶ ἀπεφάσισε νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀφοσίωσιν ἀμφοτέρων. Ὅτε μετά τινας ἡμέρας ἠναγκάσθη νὰ ἀπέλθῃ εἴς τινα ἐκ τῶν πλησιοχώρων πόλεων διὰ νὰ λάβῃ ἰδιαιτέραν συνέντευξιν μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Πολωνίας, ὁ πνευματικὸς καὶ ὁ ἰατρὸς διετάχθησαν νὰ τὸν συνοδεύσωσιν. Ὁδοιποροῦντες ἐσταμάτησαν τὴν νύκτα εἰς ἓν χωρίον, ὅπου ὁ Τσάρος διέταξεν αὐστηρὰν ἐπαγρύπνησιν, διότι οἱ ἐχθροὶ διέτρεχον τὰ περιξ δάση, εἶτα δὲ εἰσῆλθεν εἴς τινα οἰκίαν, ὅπου ἀπεφάσισε νὰ διανυκτερεύσῃ μετὰ τῆς συνοδίας του. Ἐν τῷ μέσῳ τῆς νυκτὸς αἱ ὁδοὶ πληροῦνται θορύβου καὶ ἀκούονται συνεχεῖς πυροβολισμοὶ, μετ' ὀλίγον δὲ παραβιάζεται ἡ θύρα τοῦ οἴκου, εἰς ὃν διέμενεν ὁ Αὐτοκράτωρ, καὶ εἰσορμᾷ ὁδδεκὰς δραγόνων Σουηδῶν, οἵτινες, ἅμα εἰσελθόντες εἰς τὸν θάλαμον, ῥίπτονται ξιφήρεις ἐπὶ τῶν συνανακειμένων.— «Ποῦ εἶνε ὁ Τσάρος;» κράζει ὁ ἀξιωματικὸς τῶν δραγόνων, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν ἱερέα· οὗτος δὲ τῷ ἀποκρίνεται ἡσύχως ὅτι ὁ Τσάρος δὲν ἦτο μεταξύ των.— «Ὁμίλει!» τῷ ἐπαναλαμβάνει ὁ ἀξιωματικὸς, θέτων τὸ πιστόλιον εἰς τὸ στῆθός του· ἀλλ' οὔτε ἡ ἀπειλὴ αὕτη ταράττει τὸν ἱερέα, ὅστις διαβεβαιοῖ ἐκ νέου τὸν ἀξιωματικὸν, ὅτι τὸ ζητούμενον ἄτομον δὲν εὑρίσκετο εἰς τὸν θάλαμόν των. Τότε ὁ ἀξιωματικὸς στρέφεται πρὸς τὸν ἰατρὸν, ὅστις, πρὶν ἢ ὁ στρατιώτης τῷ ἀπευθύνῃ τὴν αὐτὴν ἐρώτησιν, ῥίπτεται εἰς τὰ γόνατα καὶ πλήρης τρόμου κράζει, δεικνύων τὸν Τσάρον:—«Ἰδού τον, ἐκεῖνος ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος μὲ τὰ μεγάλα μουστάκια!» Εἰς τὰς λέξεις ταύτας Πέτρος ὁ Μέγας, ὅστις ἐθεώρει ἀταράχως τὴν σκηνὴν ταύτην, ποιεῖ ἐπιτακτικὸν νεῦμα πρὸς τὸν ἀξιωματικὸν, ὅστις ἀποσύρεται πάραυτα μετὰ τῶν στρατιωτῶν του. Μαντεύει ἕκαστος ὅτι αὐτοὶ ἦσαν Ῥῶσσοι στρατιῶται μεταμφιεσθέντες εἰς Σουηδοὺς κατὰ διαταγὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, καὶ ὅτι ὁ ἰατρὸς ἀπεστάλη ἀμέσως εἰς τὴν Σιβηρίαν πρὶν ἢ οὐδὲ λέξιν προφέρῃ πρὸς ἀπολογίαν του.

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΤΟΥ ΤΩΝ ΡΩΣΣΙΩΝ.

Διερχόμενος ἑσπέραν τινὰ ὁ ἀοίδιμος Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ἔμπροσθεν στρατιωτικοῦ σταθμοῦ τῆς πρωτευούσης του, ἔλαβε τὴν περιέργειαν νὰ ῥαματήσῃ πλησίον τοῦ παραθύρου διὰ νὰ ἴδῃ τί ἐγίνετο ἐντὸς αὐτοῦ. Ὁ ἀξιωματικὸς τῆς ὑπηρεσίας ἐκάθητο ἐνώπιον τραπέζης ὑπνώττων ἡσύχως ἀλλ' ἐν στολῇ ἀπροσβλήτῳ, τὴν περικεφαλαίαν ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, εἰς τὰ πλευρὰ τὸ ξίφος καὶ ἕτοιμος νὰ βαδίσῃ εἰς τὸ ἐλάχιστον «γρηγορεῖτε!» Ὁ αὐτοκράτωρ ἔνευσεν εἰς τὸν σκοπὸν νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ εἰσέλθῃ· εἶδε λοιπὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐκοιμᾶτο ὁ ἀξιωματικὸς, χαρτίον, ἐφ' οὗ ἦσαν κεχαραγμέναι αἱ ἑπόμεναι λέξεις:

Κατάστασις τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων μου:

Α'. Ἔξοδα.

Οἴκημα, τροφὴ καὶ θέρμανσις	Ῥούβλια	2,000
Ἐνδυμασία καὶ ἄλλα μικρὰ ἔξοδα	»	5,500
Σύνταξις τροφοδοσίας τῆς μητρός μου . .	»	500
Χρέη διάφορα	»	3,000
	Τὸ ὅλον ῥούβλια	8,000

Β'.

Ἔσοδα.

Μισθός.	Ῥούβλια	2,500
Ἄλλα εἰσοδήματα καὶ ἔκτακτοι εἰσπράξεις .	»	1500
	Τὸ ὅλον ῥούβλια	4,000

Γ'.

Ἰσολογισμός.

Ἔξοδα.	Ῥούβλια	8,000
Ἔσοδα.	»	4,000
	Καθυστερῶ τὸ ὅλον ῥούβλια	4,000

Τίς θὰ ἀποπληρώσῃ αὐτὸ τὸ ποσόν;

Τοιαύτη ἦτο ἡ ἐρώτησις, ἥτις ἐτελείωνε τὴν σημείωσιν, καὶ ὁ ἀξιωματικὸς, μὴ γνωρίζων ἀναμφιβόλως πῶς νὰ ἀπαντήσῃ, ἀπεκοιμήθη κρατῶν εἰσέτι τὴν γραφίδα εἰς χεῖρας. Ὁ Αὐτοκράτωρ ἐπλησίασε, καὶ ἀναγνωρίσας αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν καλῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς του, τῷ ἐπῆρεν ἡσύχως τὴν γραφίδα ἀπὸ τὰ δάκτυλα, καὶ ἐχάραξεν ὑπὸ τὴν ἀπαισίαν ἐκείνην φράσιν τὸ μεγάλης σημασίας ὄνομα Νικόλαος. Εὐκόλως ἐννοεῖ πᾶς τις τὴν ἔκπληξιν τοῦ ἀξιωματικοῦ, ὅταν ἀφυπνισθεὶς εἶδεν ἐπὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ φύλλου τοῦ χάρτου τὴν ὑπογραφὴν τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἔμαθεν ἀπὸ τὸν σκοπὸν τὴν μυστηριώδη ἐπίσκεψιν. Τὴν ἐπαύριον διαγγελεὺς τῶν ἀνακτόρων τῷ ἔφερε τὰς τέσσαρας χιλιάδας ῥουβλίων μετ' αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ Νικολάου, ἐν ᾗ τῷ ἔλεγε νὰ ἐκλέγῃ ἄλλοτε κάλλιον τὸν καιρὸν καὶ τὸν τόπον τοῦ ὕπνου, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῇ ὡς κατὰ τὸ παρελθὸν ὑπηρετῶν πιστῶς τὸν Αὐτοκράτορά του καὶ φροντίζων περὶ τῆς μητρός του.

ΦΡΙΔΕΡΙΚΟΥ ΤΗΣ ΠΡΩΣΣΙΑΣ.

Φριδερῖκος ὁ Μέγας, βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, ἐσυνείθιζεν, ὁσάκις ἐφαίνετο νέος στρατιώτης εἰς τὸ τάγμα τῶν σωματοφυλάκων του, νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς αὐτὸν τρεῖς τυπικὰς ἐρωτήσεις, τὰς ἑξῆς: «Πόσων ἐτῶν εἶσαι; Πόσα ἔτη εὑρίσκεσαι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν μου; Ἂν ὁ μισθὸς καὶ ἡ ζωοτροφία σοὶ δίδωνται τακτικά;» Γάλλος τις κατετάχθη εἰς τὸ ἐπίσημον ἐκεῖνο τάγμα, ὁ δὲ λοχαγὸς προδιέθεσε τὸν στρατιώτην ἐπὶ τῶν ἐρωτήσεων τοῦ βασιλέως, καὶ παρεκίνησε αὐτὸν νὰ μάθῃ μηχανικῶς τὰς ἀπαντήσεις εἰς τὰς στερεοτύπους τρεῖς ἐρωτήσεις ἐκείνας. Σημειωτέον ὅτι ὁ Γάλλος οὐδὲ γρὺ Γερμανικὸν ἐγνώριζε. Κατὰ τὴν πρώτην ἐπιθεώρησιν τοῦ τάγματος, πλησιάζει ὁ περίεργος βασιλεὺς εἰς τὸν στρατιώτην, πλὴν ἀντὶ νὰ ἀρχήσῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἐρωτήσεώς του, ὅπως ἐσυνείθιζε μέχρι τοῦδε, ἤρξατο ἐκ τῆς δευτέρας, ἠρώτησε δηλαδὴ τὸν στρατιώτην πόσα ἔτη διετέλει εἰς τὴν ὑπηρεσίαν του.— «Εἴκοσι καὶ ἓν ἔτος, Μεγαλειότατε,» ἀποκρίνεται ὁ στρατιώτης. Ὁ βασιλεὺς ἐξεπλάγη διὰ τὸ παράδοξον καὶ ἀσυμβίβαστον τῆς ἀπαντήσεως ταύτης, διὸ καὶ ἔσπευσε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ πόσων ἐτῶν ἦτο.—«Ἕνὸς ἔτους,» ἀπήντησεν ὁ στρατιώτης. Ὁ Φριδερῖκος, ἀκούσας καὶ ταύτην τὴν παρατράγῳδον ἀπάντησιν, δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατηθῇ τοῦ νὰ ἐπιφωνήσῃ: «Ἢ σὺ, φίλε μου, πρέπει νὰ ἔχασες τὰ μυαλά σου, ἢ ἐγώ!» Ὁ στρατιώτης, νομίσας ὅτι τῷ ἀπηυθύνετο ἡ τρίτη ἐρώτησις, ἔσπευσε νὰ ἀποκριθῇ θαῤῥαλέως: «Καὶ ὁ εἷς καὶ ὁ ἄλλος, Μεγαλειότατε.»

Οἱ ἀστεῖσμοὶ μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἦσαν ἐπικίνδυνοι, ἂν δὲν ὑπέκρυπτον εὐφυΐαν καὶ λεπτότητα. Ἡμέραν τινὰ ἠρώτα ἕνα ἐκ τῶν ἰατρῶν τῆς Χανόβρης, πόσους ἀνθρώπους ἔστειλε μέχρι τοῦδε εἰς τὸν ᾅδην.—«Ὀλιγωτέρους πάντοτε, ἀπήντησεν ὁ Δόκτωρ, ἀφ' ὅσους ἔστειλεν ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης, καὶ μὲ ἀσυγκρίτως ὀλιγώτερον θόρυβον καὶ ὀλιγωτέραν δόξαν.»

Ἄλλοτε ἠστεΐζετο μετὰ τοῦ Ἀββᾶ Βαστιάνη, ἡγουμένου τῆς Βρεσλαβίας, λέγων αὐτῷ ὅτι θὰ γίνῃ Πάπας· προσέθετο δέ: «Καὶ πῶς θὰ μὲ ἐδέχετο τότε ἡ Ὑμετέρα Ἁγιότης;—Ἅμα μὲ ἀνήγγελλον τὴν ἄφιξιν τῆς Μεγαλειότητός σου, ἀπήντησεν ὁ Ἀββᾶς, ἤθελα κράξει: «Ἂς εἰσέλθῃ ὁ μαῦρος ἀετός!» Εἶτα δὲ, ἀποτεινόμενος πρὸς ὑμᾶς'

ἤθελα εἰπεῖ: « Ἀετὲ παντοδύναμε, λάβε με ὑπὸ τὴν σκέπην τῶν πτερύγων σου, πλὴν φεῖσαί με ἀπὸ τῶν ῥαμφισμάτων σου! »

Ἡμέραν τινὰ ὁ ἁμαξηλάτης του, ὁδηγῶν αὐτὸν μετὰ βίας, ἀνέτρεψε τὸ ὄχημα μὲ οὐχὶ ὀλίγον κίνδυνον. Ὁ Φριδερῖκος, πλήρης ἀγανακτήσεως δικαίας, ἥρπασε τὴν μάστιγα καὶ ἡτοιμάζετο νὰ ἐπιβάλῃ διόρθωσιν εἰς τὸν ἀπρόσεκτον ἁμαξηλάτην του· ἀλλ' οὗτος τῷ ἀπήντησε διὰ τῶν λόγων τούτων, οἵτινες ἐσταμάτησαν ἐν ἀκαρεῖ τὴν καταφορὰν τῆς Αὐτοκρατορικῆς ῥάβδου: « Τί πρὸς τοῦτο; μήπως καὶ ἡ Ὑμετέρα Μεγαλειότης δὲν ἔχασέ ποτε καμμίαν μάχην; »

ΑΝΑΜΙΚΤΑ.

Εὐήθης, ἰδὼν εἰς τὸ ὄνειρόν του ὅτι ἐπάτησε καρφίον καὶ νομίζων ὅτι αἰσθάνεται πόνους, ἐξυπνίσας περιέδεσε τὸν πόδα του· ἕτερος δὲ, μαθὼν τὴν αἰτίαν, τῷ εἶπε: « Καὶ διατί κοιμᾶσαι ἀνυπόδητος; »

—

Ὁ Δοὺξ Ῥοκελῶρος ἦτο ὁ πλέον δυσειδὴς ἄνθρωπος τῆς Αὐλῆς Λουδοβίκου τοῦ ΙΔ΄. Ἡμέραν τινὰ, ἀπαντήσας ἄνθρωπόν τινα ἐξ Ὠβέρνης, ἐλθόντα εἰς Βερσαλλίας δι' ὑποθέσεις του, δυσειδέστερον αὐτοῦ, λαμβάνει αὐτὸν ἀπὸ τῆς χειρὸς καὶ τὸν παρουσιάζει εἰς τὸν βασιλέα, λέγων ὅτι μεγάλας ὑποχρεώσεις ἔχει πρὸς τὸν Εὐπατρίδην ἐκεῖνον. Ὁ βασιλεὺς ἐρωτᾷ τὸν Δοῦκα ὁποίου εἴδους ὑποχρεώσεις εἶχε πρὸς τὸν ἄγνωστον ἐκεῖνον ἄνθρωπον.— « Ἄ! Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ὁ αὐλικὸς, τὰς μεγαλητέρας τοῦ κόσμου· διότι, ἄνευ αὐτοῦ, θὰ ἐλογιζόμην ὁ πλέον δυσειδὴς ἄνθρωπος τοῦ βασιλείου σας. »

—

Ἓν μικρὸν Δουκάτον τῆς Γερμανίας ἐστέναζεν ὑπὸ τὸ βάρος τῶν φόρων ἕνεκα τῆς πολυτελείας τοῦ ἡγεμόνος. Αὐλικός τις, ὅστις πλούσιος ὢν κατήντησε πάμπτωχος, ἔλαβε τὸ θάῤῥος νὰ ῥιφθῇ ἔμπροσθεν τοῦ Δουκὸς κυνηγοῦντος καὶ νὰ τῷ εἰπῇ: « Ὑψηλότατε, τὸ κράτος σας παριστᾷ τὸ ἀντίθετον τοῦ πάθους τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.— Πῶς τοῦτο; ἠρώτησεν ἀπορῶν ὁ Δούξ.— Διότι, ἀπεκρίθη ὁ αὐλικὸς, ὁ Ἰησοῦς παθὼν ἀπέθανεν εἷς δι' ὅλους, ἐνῷ εἰς τὸ κράτος σας ἀποθνήσκουσιν ὅλοι δι' ἕνα. »

—

Δύο αὐλικοὶ, ὁ εἷς βαθυπώγων ὁ δ' ἕτερος ἀγένειος, ἐκυνηγοῦντο τρέχοντες εἰς τοὺς κήπους τῶν ἀνακτόρων· ὁ βασιλεὺς, παρατηρήσας αὐτοὺς, ἠρώτησε ποῦ ὑπήγαινον οἱ ἄνθρωποι οὗτοι καὶ διατί ἔτρεχον οὕτω.— « Μεγαλειότατε, ἀπήντησεν ἕτερος αὐλικὸς, ὁ εἷς κυνηγεῖ τὸν ἄλλον διότι τοῦ ἔκλεψε τὴν γενειάδα του. »

—

Ἠρώτων εὐήθη τινὰ πόσον ἐτῶν ἦτο· οὗτος δὲ, θέλων νὰ ἀποδείξῃ δῆθεν ἑαυτὸν μικρᾶς ἡλικίας, ἀπεκρίθη: « Ἔκλεισα τὰ δεκαεπτὰ κ' ἐμβῆκα εἰς τὰ δεκαέξ. »

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΩ ΦΥΛΛΑΔΙΩ ΚΑΤΑΧΩΡΙΣΘΕΙΣΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΚΛΕΙΔΟΣ.

Τὸ πρῶτον εἶδος τῆς γραφῆς ταύτης ἔχει ὡς κλεῖδα, ἢ μᾶλλον ὡς ἀλφάβητον, τὰ γράμματα τοῦ πρώτου στίχου τοῦ ᾄσματος « Ὦ λιγυρὸν καὶ κοπτερὸν σπαθί. » Ἕκαστον στοιχεῖον τῶν λέξεων τούτων ἀντιστοιχεῖ πρὸς ἓν στοιχεῖον τοῦ ἀλφαβήτου, ὅπου δὲ συμπίπτουν νὰ ἐπαναληφθῶσι δὶς ἢ τρὶς τὰ αὐτὰ στοιχεῖα, σημειοῦνται τότε πρὸς διάκρισιν διὰ τῶν ἐν χρήσει εἰς τὴν ἄλγεβραν δεικτῶν, κατὰ τὸ ἑξῆς:

ω λ ι γ υ ρ ο ν κ α ι^2 κ^2 o^2 π τ ε ρ^2 o^2 ν^2 σ π^2 α^2 θ ι^3
α β γ δ ε ζ η θ ι κ λ μ ν ξ ο π ρ σ τ υ φ χ ψ ω

Οὕτω λοιπὸν ἡ πολυδαίδαλος ἐκείνη γραφὴ μετατρέπεται εἰς τοὺς ἑξῆς στίχους:

Ἡ ὑπόξανθός σου κόμη, ὀφθαλμοὶ οἱ κυανοῖ σου,
παριστῶσ' ἐνσαρκωμένην ἀθωότητος μορφήν·
ὁμοιάζεις, Κλεοπάτρα, τὰς οὐρὶ τοῦ παραδείσου,
καὶ τὸ πρόσωπόν σου φέρει ἀρετῆς λαμπρὰν βαφήν.

Εἶσαι ῥόδον τῆς πρωΐας, εἶσαι ἔαρος ἑσπέρα,
ὡς ἡ ζεφυρῖτις αὔρα καὶ τερπνὴ καὶ δροσερά·
ὡς θυμίαμα λιβάνου περιτρέχεις τὸν αἰθέρα,
ὡς παρθενικῶν ῥυάκων τὰ κρυστάλλινα νερά.

Ὡς προβαίνεις εἰς τὰ ἔτη, κ' εἰς τὰς ἀρετὰς προχώρει,
Ἑλληνὶς τὴν γέννησίν σου καὶ τὰ ἤθη Ἑλληνίς.
Εἴθε ζῶντα νὰ μ' εὐφραίνουν τ' ἀγαθά σου, ἁγνὴ κόρη,
καὶ θανόντος ἡ ψυχή μου νὰ σκιρτᾷ ἐν οὐρανοῖς!

Τῆς δὲ δευτέρας γραφῆς ἡ κλεὶς συνίσταται εἰς τὸ τοποθετῆσαι τὰς λέξεις κατὰ τὴν φυσικὴν των σειρὰν πρὸς εὕρεσιν τῆς ὁμοιοκαταληξίας, ὡς ἑξῆς:

Σ' εἶδον, πλὴν στιγμὰς ὀλίγας, σ' εἶδον, οὐρανία κόρη,
σ' εἶδον παίζουσαν ἐμπρός μου·
τ' ὄμμα μου γοητευμένον καὶ θαυμάζον σ' ἐθεώρει,
ὡσεὶ ἄγγελον ἀπ' ἄλλου εἰς τὴν γῆν ἐλθόντα κόσμου.
Πόθεν ἔλαβες, ὦ κόρη, τὴν ὁλόχρυσόν σου κόμην;
πόθεν τὸ ἁγνόν σου ὄμμα,
καὶ τὸν τρόπον, καὶ τὸ πνεῦμα, καὶ τὴν πάγχρυσόν σου γνώμην,
καὶ τὰ ῥόδα εἰς τὸ στόμα;
Ὡς ἀτμὸν ἀκαριαῖον τῆς ἐαρινῆς πρωΐας
καὶ σὲ εἶδον καὶ σὲ χάνω,
Χερουβὶμ χρυσοῦν! πλὴν μ' ὅλην τὴν ὁρμὴν τῆς φαντασίας,
κατασπάζομαι τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν σου καὶ σὲ φθάνω.

Ἀμφότερα δὲ τὰ ποιήματα ταῦτα συνετέθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Ἀλεξάνδρου Εὐμορφοπούλου.

ΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΥΙΒ' ΑΡΙΘΜΩΝ 46 ΚΑΙ 47 ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΝ.

Ἄρκτος (ἄρτος — κράτος.)

ΑΙΝΙΓΜΑΤΩΔΗΣ ΛΥΣΙΣ ΤΟΥ 47 ΑΙΝΙΓΜΑΤΟΣ.

Ῥήτωρ εἶμαι τῆς Ἑλλάδος· ἂν μὲ ἀποκεφαλίσῃς,
ἄνακτα τῶν τετραπόδων αὐθωρὶ θὰ μὲ γνωρίσῃς·
καὶ ἀστερισμὸν συγχρόνως σημειῶ 'ς τὸν οὐρανὸν,
βασιλεὺς σοφὸς δὲ ἤμην ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν.

ΓΡ. Μ. ΒΑΝΝΙΕΡΗΣ.